

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародного права,
європейської та євроатлантичної інтеграції

Спеціальність 293 "Міжнародне право"

Освітня програма 293.00.01 "Міжнародне право"

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНИХ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В РАМКАХ ІНТЕРПОЛУ**

Здобувачки 4 курсу
денної форми навчання
Резнік Катерини Вікторівни

Науковий керівник:
Ратушний С.М., к.ю.н., доцент

Київ-2026

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1.ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	9
1.1 Категорії транснаціонального та транскордонного злочину в міжнародному праві: теоретичний аналіз.....	9
1.2 Принцип міжнародного співробітництва та правові форми його виразу.....	12
РОЗДІЛ 2.ІНТЕРПОЛ ЯК МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ.....	17
2.1 Історія становлення ІНТЕРПОЛу як міжнародної міждержавної організації..	17
2.2 Мандат та структура ІНТЕРПОЛу.....	23
2.3 Інструменти співпраці національних правоохоронних органів в рамках ІНТЕРПОЛу.....	32
РОЗДІЛ 3.МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ - ІНТЕРПОЛ ТА УКРАЇНА.....	46
3.1 Національне центральне бюро ІНТЕРПОЛу (НЦБ) в Україні: історія створення, завдання та правовий статус в структурі Національної поліції України.....	46
3.2 Використання механізмів ІНТЕРПОЛу для міжнародного розшуку осіб, причетних до воєнних злочинів в Україні.....	52
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВК	Виконавчий комітет ІНТЕРПОЛУ
ГА	Генеральна Асамблея ІНТЕРПОЛУ
ЄС	Європейський Союз
МККП	Міжнародна комісія кримінальної поліції
МКС	Міжнародний кримінальний суд
ООН	Організація Об'єднаних Націй
РЄ	Рада Європи
РФ	Російська Федерація
СРСР	Союз Радянських Соціалістичних Республік
УРСР	Українська Радянська Соціалістична Республіка

ВСТУП

Актуальність обраної теми. Актуальність теми дослідження зумовлена процесами глобалізації злочинності та ускладненням її форм, що проявляється у зростанні кількості транснаціональних та транскордонних правопорушень. За таких умов виключно національні механізми протидії злочинності виявляються недостатніми, що обумовлює необхідність формування та розвитку ефективних міжнародно-правових інструментів взаємодії національних правоохоронних органів.

Міжнародне співробітництво національних правоохоронних органів є невід'ємною складовою системи протидії злочинності, що має транснаціональний та транскордонний характер, і реалізується через комплекс договірних та інституційних механізмів, спрямованих на координацію діяльності держав, обмін оперативно-розшуковою інформацією та забезпечення невідворотності кримінальної відповідальності. У цьому контексті Міжнародна організація кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ функціонує як універсальний інституційний механізм, що забезпечує централізовану координацію міжнародного поліцейського співробітництва.

Участь України в діяльності Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ здійснюється через Національне центральне бюро, що функціонує в структурі Національної поліції України. За роки членства національними правоохоронними органами накопичено досвід використання таких інструментів, як циркулярні оповіщення і глобальні банки даних та обмін інформацією через канали зв'язку. Вивчення правових засад, практичних можливостей та наявних викликів у цій сфері дозволяє краще зрозуміти роль України в глобальній правоохоронній системі та визначити напрями подальшого вдосконалення міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.

Мета роботи. Мета бакалаврської роботи - здійснити аналіз форм міжнародної співпраці національних правоохоронних органів, розкрити повноваження та структуру Міжнародної організації кримінальної поліції -

ІНТЕРПОЛ, а також інструменти, за допомогою яких реалізується поліцейська взаємодія в межах цієї організації, та охарактеризувати правовий статус і практичну діяльність Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу в Україні.

Завдання роботи. Завдання бакалаврської роботи є наступними:

- на основі аналізу джерел та літератури визначити різницю між поняттями "транснаціональний злочин" та "транскордонний злочин";
- підтвердити, що міжнародна поліцейська взаємодія здійснюється у відповідності до принципу міжнародного співробітництва та визначити правові форми його виразу;
- визначити передумови виникнення, історію створення та розвитку Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ;
- проаналізувати компетенцію та організаційну структуру Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ;
- охарактеризувати основні інструменти співпраці національних правоохоронних органів у рамках Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, зокрема систему циркулярних оповіщень, повідомлень та глобальних банків даних;
- висвітлити історію створення, повноваження та правовий статус Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу в Україні в структурі Національної поліції України;
- дослідити можливості та обмеження у використанні механізмів Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ для міжнародного розшуку осіб, причетних до вчинення воєнних злочинів на території України.

Ступінь дослідженості теми в науковій вітчизняній та зарубіжній літературі. Ступінь дослідженості проблематики міжнародного поліцейського співробітництва, зокрема діяльності Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, у науковій літературі є досить високим.

Теоретичний аналіз категорій "транскордонний злочин" та "транснаціональний злочин" знайшов відображення у працях як вітчизняних, так і іноземних дослідників. Зокрема, зазначені поняття розглядалися у роботах

В.Попко, Г.Паламарчук, І.Леган, а також у дослідженнях зарубіжних авторів - А.Боссарда, Дж.Мартіна та А.Романо.

Значну увагу у науковій літературі приділено також дослідженню принципу міжнародного співробітництва як одного з основоположних принципів сучасного міжнародного права. Вагомий внесок у розробку цієї проблематики зробили вітчизняні науковці К.Степаненко, К.Громовенко та Я.Тицька.

Питання історії створення, еволюції, компетенції та організаційної структури Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ були предметом дослідження у працях таких українських науковців, як І.Лешукова, Г.Панишко, В.Величко, О.Культенко та О.Бандурка. У зазначених роботах проаналізовано інституційні засади діяльності організації, її роль у забезпеченні міжнародної поліцейської співпраці та основні напрями розвитку глобальної системи протидії транснаціональній злочинності.

Окрему групу наукових праць становлять дослідження, присвячені правовому статусу та діяльності Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу в Україні. Зокрема, питання юридичної природи цього органу, а також особливості взаємодії України з ІНТЕРПОЛом досліджувалися у працях І.Чуба, В.Зуєва, Є.Паніотова, А.Замриги, Г.Стріяшко, С.Перепьолкіна та Г.Кохана.

Проблематика міжнародного розшуку осіб також знайшла відображення у наукових дослідженнях українських авторів, зокрема А.Грицьківа, А.Погорецького, О.Старенького, Р.Баранніка та Н.Ахтирської, у яких аналізуються правові механізми використання циркулярних оповіщень, співпраця правоохоронних органів держав у межах системи ІНТЕРПОЛу та практичні аспекти міжнародного розшуку осіб.

Водночас, попри значну кількість наукових праць, окремі аспекти взаємодії між Міжнародною організацією кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ та Міжнародним кримінальним Судом у контексті розшуку осіб, причетних до вчинення воєнних злочинів, залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого наукового осмислення питання використання механізмів циркулярних оповіщень ІНТЕРПОЛу для сприяння виконанню ордерів на арешт,

виданих міжнародними кримінальними інституціями, а також правові та політичні перешкоди ефективної реалізації таких механізмів у сучасних міжнародних правовідносинах.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є міжнародні правовідносини, що виникають у процесі поліцейського співробітництва суб'єктів міжнародного права у сфері попередження та протидії транснаціональній та транскордонній злочинності.

Предмет дослідження. Предметом дослідження бакалаврської роботи є правові засади, інституційні механізми та практичні інструменти співробітництва національних правоохоронних органів у межах діяльності Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, а також участь України у відповідних процесах.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі було використано комплекс методів дослідження, що належать до загальнонаукових та загальнологічних. Зокрема, історичний метод застосовано для аналізу передумов виникнення, процесу створення та етапів розвитку Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, а також становлення Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу в Україні.

Також, у дослідженні використано термінологічний принцип дослідження для аналізу понять "транснаціональний злочин" та "транскордонний злочин", що дало змогу розмежувати зміст зазначених дефініцій у контексті міжнародного співробітництва.

Крім того, у бакалаврській роботі застосовано метод аналогії, за допомогою якого було змодельовано можливі сценарії взаємодії Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ та Міжнародного кримінального суду у випадках міжнародного розшуку осіб, причетних до вчинення воєнних злочинів на території України.

Разом з тим, було використано системний метод для дослідження організаційної структури Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, що дало можливість розглянути ІНТЕРПОЛ як цілісну систему

взаємопов'язаних органів, діяльність яких спрямована на досягнення завдань міжнародної поліцейської співпраці.

Додатково, для дослідження інструментів співробітництва національних правоохоронних органів у межах Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ застосовано методи аналізу та синтезу. Зокрема, метод аналіз використано для вивчення окремих елементів співпраці у системі міжнародного поліцейського співробітництва - циркулярні оповіщення, повідомлення та глобальні банки даних. У свою чергу, метод синтезу дозволив узагальнити отримані результати та сформувані цілісне уявлення про систему інструментів міжнародної поліцейської взаємодії в рамках Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ.

До того ж, формально-юридичний метод було використано для аналізу положень міжнародно-правових актів, що регулюють діяльність Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, а також нормативно-правових актів, що визначають правові засади функціонування Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу в Україні.

Структура роботи. До структури бакалаврської роботи входить титульний аркуш, зміст, перелік умовних скорочень, вступ, розділи основної частини, висновки та список використаних джерел. Бакалаврська робота складається з трьох розділів та семи підрозділів. Всього використано сімдесят сім джерел, серед яких міжнародні договори, національне законодавство, звіти міжнародних організацій, навчальні посібники, офіційні Інтернет-сторінки, монографії, тези доповідей. Загальний обсяг бакалаврської роботи складає 75 сторінок.

Апробація роботи. Деякі положення та результати бакалаврської роботи були апробовані шляхом участі у III студентській науковій конференції в рамках Фестивалю науки “Міжнародне та публічне право: перспективи та виклики” (21 травня 2026 р.). Формою апробації стала підготовка та публікація тез доповіді на тему “Зловживання інструментами ІНТЕРПОЛу: закономірність чи поодинокі випадки?”

РОЗДІЛ 1

ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

1.1 Категорії транснаціонального та транскордонного злочину в міжнародному праві: теоретичний аналіз

У зв'язку з прогресом людства в науково-технічній сфері, поетапним розвитком міжнародних торгових відносин, посиленням міграційних потоків, урбанізації та цифровізації, істотно збільшилась кількість злочинів, що вийшли за кордони держав. Якщо злочинне діяння відбувається на території однієї країни, а наслідки присутні в сторонніх - постає питання про міжнародну відповідальність. З цього випливає, що основною умовою для функціонування міжнародної злочинності є перетин кордонів держави або наслідки злочинних дій в межах іншої держави. Транснаціональні та транскордонні злочини все частіше стають предметом міжнародного співробітництва, проте інколи ці поняття використовуються без чіткого розмежування, що створює певні труднощі у науковому аналізі та на практиці в їх попередженні та протидії. Такі злочини, як тероризм, торгівля людьми та кіберзлочинність, можуть мати широкий вплив на кілька держав, водночас, ставлячи питання про ефективність правових механізмів та міжнародного співробітництва в їх протидії. Тому, на мій погляд, постає необхідність теоретичного аналізу та розмежування цих понять.

Стандартне визначення поняття “транснаціональний злочин” вперше тлумачиться в документах Організації Об'єднаних Націй. Так, у Доповіді про результати Четвертого Огляду ООН з питань щодо тенденцій у галузі злочинності й функціонування систем кримінального правосуддя від 1995 року підкреслюється, що “злочинна діяльність, яка планується, реалізується і/або має прямі чи непрямі наслідки для більше ніж однієї держави, - має транснаціональний характер” [3]. Також, відповідно до п.2 ст.3 Конвенції ООН

проти транснаціональної організованої злочинності, прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року (Палермська конвенція), транснаціональний злочин - це злочин, що має хоча б одну із наступних ознак: “здійснення його у більше ніж одній державі; здійснення на території однієї держави, проте значна частина його підготовки, планування, управління або контролю відбувається в іншій державі; вчинення в межах однієї держави, проте за участю організованої злочинної групи, яка провадить злочинну діяльність у двох або більше державах; або його вчинено в одній державі, але суттєві наслідки цього діяння настали на території іншої держави” [1].

Позиція науковців Дж. М. Мартіна та А.Т. Романо щодо цього поняття збігається з актами ООН та полягає в тому, що для визначення поведінки особи як кримінальне правопорушення, тобто злочину, достатньо того, аби таке порушення було встановлено хоча б в одній із залучених держав. Тобто, якщо діяння підпадає під кримінальну відповідальність хоча б однієї країни, воно містить транснаціональний характер [4]. На противагу цій думці зазначив колишній Генеральний секретар Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ (далі - ІНТЕРПОЛ, Організація, МОКП) 1978-1985 рр. А.Боссард, що умовами для транснаціонального злочину є: “перетин державних кордонів фізичними особами - злочинцями чи жертвами, або переміщення матеріальних речей, що безпосередньо застосовуються для заподіяння шкоди (гроші, зброя, наркотичні засоби тощо). Умовою є існування правового принципу "nullum crimen, nulla poena sine lege" (немає покарання без закону, який його передбачає), згідно з яким злочин визнається транснаціональним, якщо кваліфікується як такий в законодавствах принаймні двох держав або визначено як злочин у рамках багатосторонніх міжнародних угод” [2]. В.Попко визначає транснаціональний злочин як “дію чи бездіяльність, що здійснене суб’єктом з іноземним елементом та становить загрозу суспільним відносинам (життя і здоров’я людини, безпека, свобода тощо), або завдає шкоду цим відносинам” [5]. Тобто, підходів до визначення поняття достатньо багато, але в доктрині транснаціональний злочин закріплений в актах ООН, де він набув самостійності як правова категорія міжнародного права.

“Транснаціональний злочин ґрунтується на приналежності учасників організованих злочинних формувань до громадянства держави (в окремих випадках держав), тобто на особі правопорушника, тоді як транскордонний - на місці скоєння злочину”. На практиці, зокрема, не всі транснаціональні злочини у значенні "транскордонні", справді перетинають кордони. Тобто, територіальна складова є ключовою для розуміння терміну "транскордонний" [5]. Науковець І.Леган у своїй монографії зазначає, що поняття "транснаціональна" та "транскордонна" злочинність розуміється однаково, адже навіть в англійській мові варіанти поняття "транснаціональна злочинність" мають переклад як "transnational crimes" так і "cross-border crimes". Більш того, І. Леган відмічає, що транскордонний злочин - “це злочинне діяння, що здійснюється організаціями, які мають транснаціональну структуру. Ці злочини можуть мати різну організаційну форму та масштаб, але завжди становлять загрозу не лише національній безпеці, а й міжнародній стабільності” [6, 8]. Як зазначає науковець Г. Паламарчук, в теорії дозволяється виокремити два головних підходи до трактування поняття транскордонного злочину: “перший полягає в тому, що це різновид міжнародного злочину, що виходить за національні межі держави; злочинне діяння криміналізується принаймні в одній з держав, що зазнала наслідків. Другий підхід ґрунтується на тому, що у транскордонного злочину є специфічні ознаки поряд із загальними ознаками транскордонного [7]. З першим підходом, наведеним Г. Паламарчук, я не можу бути згодною, адже п.1 ст. 5 Римського Статуту Міжнародного кримінального суду дає чіткий перелік протиправних діянь, що мають назву “міжнародні” - це злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини та злочин агресії [9]. Тому транскордонні та транснаціональні злочини можна віднести до злочинів міжнародного характеру, адже вони здійснюються з метою реалізації приватного інтересу та відповідальність за них несе також приватна особа. Важливо, що міжнародні злочини реалізуються з метою задовольнити інтерес окремої держави та, відповідно, за його вчинення відповідальність несе ціла держава.

Аналізуючи вищенаведене, можна зазначити, що транснаціональний злочин - це правопорушення, що здійснюються організованими групами або мережами, які функціонують у кількох державах одночасно; цей вид злочинів підпадає під юрисдикцію мінімум двох держав. До цього виду можна віднести такі злочини, як: торгівля людьми, міжнародний тероризм, незаконна торгівля зброєю, розповсюдження дитячої порнографії тощо. Тоді як транскордонний злочин - це правопорушення, що можуть бути вчинені на території однієї держави, проте наслідки поширюються за її межі. При цьому такі злочини не завжди є результатом діяльності транснаціональних злочинних угруповань. До цієї категорії належать, зокрема, контрабанда, порушення правил міжнародних перевезень, незаконна міграція, незаконне переправлення осіб через державний кордон. Тобто, істотною ознакою транскордонного злочину є місце його реалізації - місце, наближене до міждержавного кордону - зона прикордонного та/або митного контролю. Для розмежування транснаціонального злочину від транскордонного вирішальне значення має саме організаційна та структурна складові.

Нормативне закріплення та трактування категорії “транснаціональний злочин” вперше відбулося в документах ООН, тоді як категорія “транскордонний злочин” не має конвенційного пояснення. Ці злочини кваліфікуються саме як злочини міжнародного характеру, а не міжнародні та містять такі спільні ознаки: вчиняються окремими фізичними особами незалежно від офіційної діяльності держави, є факт перетину державних кордонів, становлять загрозу міжнародному правопорядку та тягнуть за собою індивідуальну кримінальну відповідальність винних осіб у межах саме національного законодавства.

1.2 Принцип міжнародного співробітництва та правові форми його виразу

Історичні витоки міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності беруть свій початок ще з періоду становлення держав та формування

правових систем. Передусім це стосується інституту екстрадиції, що виник як відповідь на потребу притягнення до відповідальності осіб, які намагалися уникнути покарання шляхом втечі з території тієї чи іншої держави. У цьому зв'язку, одним із найдавніших прикладів є Мирна угода 1296 року до н.е., укладена між царем хетів Хаттушилем III та фараоном Рамзесом II, що передбачала видачу втікачів: "якщо хто-небудь втече з Єгипту і піде в країну хеттів, то цар хетів не буде його затримувати, але поверне в країну Рамзеса". Норми щодо відповідальності за крадіжку, вбивство чи розбій були закріплені і в міжнародних договорах Русі-України з Візантією [26, 27].

Работоргівля та піратство також мають не менш тривалу історію та здавна розглядалися як суспільно небезпечні діяння міжнародного характеру. Більш того, одним із найдавніших злочинів міжнародного характеру вважається і фальшування грошових знаків, за яке встановлювалась відповідальність у Давній Індії, Греції, Єгипті та Римі [28].

Основні принципи міжнародного права формувалися та еволюціонували протягом усього періоду його розвитку і вперше отримали універсальне закріплення в ст.2 Статуту ООН, де було визначено сім відповідних норм. Згодом їх було деталізовано в Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 1970 року, де в преамбулі згадано, що Статут має першорядну роль у регулюванні правових відносин між державами [10].

У 1975 році Заключний акт Ради з безпеки і співробітництва в Європі доповнив перелік основних принципів ще трьома положеннями, офіційно завершивши процес їхнього узаконення в системі міжнародного права. Закріплення обов'язку держав до взаємодії у протидії глобальним загрозам є фундаментальною засадою міжнародного права та, між іншим, ґрунтується на міжнародних договорах. Так, у Палермській конвенції ст. 1 визначено, що її мета - "це сприяння співробітництву в справі більш ефективного попередження транснаціональної організованої злочинності та боротьбі з нею" [1]. Також, на обов'язок міжнародного співробітництва наголошується і на регіональному рівні,

зокрема: Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму 2005 року, Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 року, Статут Організації Африканської Єдності 1963 року, Статут Організації Американських Держав 1948 року тощо.

Застосування принципу міжнародного співробітництва в сучасному світі здійснюється на основі системи вже сформованих правил і процедур, що мають усталений характер та спираються на норми звичаєвого права. Їх витoki простежуються у договірних та правозастосовних практиках перших державних утворень, зокрема Стародавнього Риму, а також інших ранніх держав та спільнот, які прагнули врегулюватися та забезпечити ефективність міждержавних відносин, насамперед у торговельно-економічній сфері [11].

Принцип міжнародного співробітництва має різні форми та цьому підтверджує укладення угод про співробітництво в різних сферах, наприклад військовій, фінансовій, економічній, культурній чи правоохоронній. Як зазначають К.Громовенко та Я.Тицько, “міжнародне співробітництва розширилось у порівнянні з тим, як це закріпив Статут ООН та інші міжнародні акти, у зв’язку з істотним збільшенням держав та розвитком міжнародних зв’язків. Один із аспектів такого розширення - це поява міжнародного тероризму” [12].

Якщо аналізувати співробітництво в правоохоронній сфері, то І.Леган зауважує, що “держави використовують дві основні правові форми: договірна (конвенційна) та інституційна” [13]. К.Степаненко погоджується з цієї думкою та деталізує форми взаємодії за принципом територіального поділу, де розрізняється міжнародна співпраця та міжмісьцеве партнерство. Поки міжнародна співпраця реалізується на міжурядовому рівні та включає координацію дій держав, участь у регіональних та надрегіональних процесах, міжмісьцеве партнерство охоплює взаємодію суб’єктів на локальному рівні та передбачає використання механізмів державно-приватного партнерства (встановлення прямих контактів між профільними органами чи установами) [11]. Договірна форма полягає в тому, що цей принцип нормативно закріплюється в міжнародних угодах та є предметом договорів, а інституційна - в наявності відповідних міжнародних організацій крізь

які держави можуть реалізовувати взаємодію: ООН, ІНТЕРПОЛ, Європейський поліцейський офіс (Європол), РЄ тощо. Проте за переконанням науковця Л.Зіняка, "конкретні форми співробітництва та його обсяги залежать від самих держав, їх потреб і матеріальних ресурсів, внутрішнього законодавства і взятих на себе зобов'язань" [14]. Додатково, на форми виразу співробітництва можуть впливати і норми, що закріплені в міжнародних угодах. Наприклад, ст.27 Палермської конвенції вказує на те, що "співробітництво між правоохоронними органами держав-учасниць може здійснюватися шляхом проведення спільних розслідувань, обміну інформацією і координації адміністративних та інших заходів та шляхом надання необхідних предметів або необхідної кількості речовин для цілей розслідування" [1].

Не можна не погодитися з думкою І.Леган, що "прояви злочинності проявляються у всьому світі, становлячи перешкоду культурному, політичному та соціально-економічному розвитку держав. Це є поштовхом суб'єктів міжнародного права для співпраці у пошуку засобів вирішення цієї проблеми". Тут же, науковець дає класифікацію принципу міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності залежно від суб'єктів, об'єктів, ступеня відкритості, території, часовими межами та подальшого розвитку. Наприклад, "у залежності від кількості суб'єктів міжнародне співробітництво щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності поділяється на: двостороннє співробітництво (підписання двосторонніх міжнародних договорів та угод); багатостороннє співробітництво (підписання багатосторонніх міжнародних договорів та угод в межах роботи міжнародних організацій)" [6]. Договірна база, залежно від об'єктів міжнародного співробітництва, є доволі широкою по всьому світу та продовжує зростати. Приміром, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом 1977 року, Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом 1990 року, Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 року, Протокол проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй

проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року та низка інших міжнародно-правових актів свідчать про системний характер розвитку договірно-правових механізмів міжнародного співробітництва, спрямованих на протидію транснаціональним та транскордонним загрозам. “Міжнародне співробітництво у протидії злочинності розглядається як діяльність, що узгоджена нормами міжнародного та національного права, із захисту інтересів суспільства та держави від транснаціональних злочинів” - як зазначає Ю.Семчук [15].

Отже, міжнародне співробітництво як принцип міжнародного права закріплений в документах ООН 1945 і 1970 років та в Заключному акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 року. Принцип міжнародного співробітництва передбачає обов'язок держав вживати узгоджених заходів для захисту суспільства та держави від глобальних загроз, наприклад таких як транснаціональна та транскордонна злочинність.

Принцип реалізується через дві основні правові форми - договірна та інституційна, що включає підписання міжнародних договорів, а також діяльність міжнародних організацій відповідно. Більш того, конвенційна форма міжнародного співробітництва передбачає нормативне закріплення обов'язків держав в угодах, які визначають механізми взаємодії у різних сферах, наприклад на предмет запобігань та протидії злочинності (Палермська конвенція 2000 року, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом 1977 року, Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 року тощо). Інституційна форма забезпечує реалізацію цього принципу через функціонування міжнародних платформ, що сприяють взаємодії держав в різноманітних сферах (ООН, РЄ, ІНТЕРПОЛ). Міжнародне співробітництво, зокрема у запобіганні транснаціональній та транскордонній злочинності, має системний та динамічний характер, що проявляється у постійному розширенні договірно-правової бази та інституційних механізмів.

РОЗДІЛ 2

ІНТЕРПОЛ ЯК МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ

2.1 Історія становлення ІНТЕРПОЛУ як міжнародної міжурядової організації

Міжнародні відносини середини XIX ст. характеризуються розвитком промисловості, політичною стабілізацією після Наполеонівських війн та зростанням міжнародної торгівлі. В цей період розвитку міжнародних відносин держави дедалі більше ставали учасниками взаємозалежної міжнародної системи, де економічні, політичні та правові інтереси перетиналися на глобальному рівні. Тому, формування системи міжнародних організацій бере свій початок саме у середині XIX ст., адже через наслідки промислової революції, а саме: започаткування регулярних пароплавних рейсів між континентами, поява мережі залізниць та телеграфного сполучення - світ став тіснішим, де поштові зв'язки між людьми та регіонами стали поширеним явищем. Проте, кожна держава мала власні норми, тарифи та звичаї у сфері транспорту і зв'язку, що уповільнювало процес створення світової системи сполучення. У цьому зв'язку, виникла потреба в міжнародних організаціях, які усунули б розбіжність між національними правилами. Так з'явилися у 1865 році Світовий телеграфний союз та у 1875 році Світовий поштовий союз. Згодом, ці організації стануть зразком для створення вузькогалузевих організацій універсального характеру [67].

Відтак, важливим кроком розвитку міжнародного права стало створення у 1893 році міжурядової організації під назвою Гаазька конференція з міжнародного приватного права. Ця Конференція заклала основу для систематизації норм міжнародного приватного права та уніфікації процедур вирішення транскордонних спорів. Поява вузькопрофільних організацій створила прецедент і для координації правоохоронної діяльності на міжнародному рівні. Такою організацією згодом стане ІНТЕРПОЛ, виникнення якого є прямим наслідком історичних процесів - формування міжнародного права, масова поява міжурядових організацій та розвиток глобальної взаємозалежності держав.

На початку ХХ ст. проблема розшуку та затримання осіб, які вчинили злочин в одній державі й переховувалися за її межами, набула особливої актуальності для правоохоронних органів держав [28]. Необхідність створення організації, яка зможе координувати роботу національних правоохоронних органів та протидіяти злочинам впливає з масового поширення способів пересування, як вважає І.Лешукова. Яскравим прикладом такого розуміння є слова німецького криміналіста Р. Хайндля, що "сучасний злочинець, перш ніж відкрити сейф, замовляє собі місце в спальному вагоні. Він купує інструменти для злому в Лондоні, продає крадене в Амстердамі і витрачає гроші в Парижі" [16]. З іншого боку, причиною створення організації, подібної до сучасного ІНТЕРПОЛУ, є процес еволюції у сфері науки, техніки та технологій, а також розвиток міжнародної торгівлі та зростання значення міст з підвищенням їхньої ролі у економічному та культурному житті суспільства, що призвело до зростання міжнародної злочинності, зокрема на початку ХХ ст, на думку Г.Панишко [17].

На мою думку, посилення міграційних процесів, що ускладнювало контроль за переміщенням правопорушників, розвиток транспортної інфраструктури та відсутність погоджених принципів і норм між суб'єктами у сфері міжнародного кримінального права стали тими факторами, що сприяли потребі створення міжнародної організації, яка б мала схожу сферу діяльності як сучасний ІНТЕРПОЛ. Більш того, до моменту появи ІНТЕРПОЛУ як міжнародної організації не існувало єдиного глобального утворення чи органу, яке б мало на меті попереджати та протидіяти транскордонним та транснаціональним злочинам, що, в свою чергу, ускладнювало для національних органів поліції ефективно та оперативно реагувати на їхнє вчинення.

У 1889 році відбулось перше засідання Міжнародного союзу кримінального права, де було констатовано появу міжнародної злочинності і заклик до її подолання. Водночас на цьому засідання було висунуто пропозицію щодо постійної співпраці поліцейських органів на основі організаційно оформленої бази - певного міжнародного органу [29].

Передумовою створення сучасного ІНТЕРПОЛУ стала ідея, висунута у 1893 році німецьким кримінологом Францом фон Лістом, що стосувалась заснування міжнародної організації, основним завдання якої було б переслідування злочинців на території Європи. З огляду на активний розвиток економічних, політичних та соціальних міждержавних зв'язків на межі ХІХ ст. - ХХ ст. державні правоохоронні органи усе частіше зіштовхувались з необхідністю розшуку та затримання осіб, які вчинили злочини й переховуються від відповідальності за кордоном. Саме тоді виникла потреба у створенні міжнародної поліцейської організації для забезпечення належної співпраці правоохоронних органів різних держав у боротьбі проти транснаціональної та транскордонної злочинності. Становлення й розвиток ІНТЕРПОЛУ формує інститут міжнародного співробітництва у протидії злочинності [17].

Першим практичним кроком до створення універсального поліцейського органу стало відкриття центрального відділення дактилоскопії у 1901 році у Скотленд-Ярді, сучасна штаб-квартира міської поліції м. Лондона. Це було реалізовано за ініціативи Едварда Генрі, який також пропонував всім зацікавленим спеціалістам взяти участь у вивченні цієї галузі криміналістики [29].

У 1905 році, на 10-й міжнародній конференції криміналістів германомовних держав в м. Гамбург, Німеччина, була зроблена чергова спроба в об'єднанні зусиль у боротьбі з міжнародною злочинністю. На цій конференції учасники прийняли резолюцію, що констатує появу нових форм злочинності у зв'язку з підвищеним попитом на туризм та здійсненням фізичними особами закордонних подорожей. І, таким чином, для протидії злочинності потребуються спільні зусилля на міжнародному рівні. Тоді було вирішено, що в складі національних поліцій має бути організовано центральне бюро, яке відповідатиме за обмін даними про міжнародну злочинність та покращення міжнародної співпраці. Після цього неодноразово скликалися конференції та конгреси задля обговорення проблем боротьби зі злочинами: 1905 р. у Буенос-Айресі, 1909 р. у Мадриді, 1912 р. в Сан-Пауло і 1913 р. у Вашингтоні [29].

Наступним серйозним кроком стало проведення Першого конгресу співробітників кримінальної поліції 14-18 квітня 1914 року в Монако, коли юристи і працівники поліції 14-ти держав досягли домовленості про створення центрального міжнародного банку даних, а також обговорили питання уніфікація процедури екстрадиції, міжнародної профілактичної антропометрії та розробки заходів щодо прискорення і спрощення арешту злочинців. Вперше термін "ІНТЕРПОЛ" з'явився того ж року на сторінках "JournaldeMonaco" у статті про Перший міжнародний конгрес кримінальної поліції [20].

Перша світова війна призупинила реалізацію раніше погоджених ініціатив, тому провести Другий міжнародний конгрес кримінальної поліції вдалося лише у вересні 1923 році. За результатами згаданого Конгресу була створена постійно діюча структура - Міжнародна комісія кримінальної поліції (*The International Criminal Police Commission*). 7 вересня 1923 року було ухвалено Статут нової організації. Штаб-квартирою став Відень, оскільки саме в ньому зберігалася картотека колишньої Австро-Угорської імперії, яка займала більшу частину південно-східної Європи. Згідно з Статутом МККП, Президентом автоматично ставав керівник поліції м.Відня. Вищим органом встановлювався з'їзд представників держав-учасниць, сесії були у форматі щорічних засідань. Також, ст.1 Статуту МККП визначила цілі Комісії: "в рамках національних систем законодавства необхідно створити правові засади для ефективного співробітництва органів охорони громадського порядку і громадської безпеки різних держав; організувати роботу міжнародних поліцейських структур для боротьби із загальнокримінальною злочинністю." У ст.3 Статуту МККП передбачалось поділ членів Комісії на офіційних та надзвичайних - до офіційних належали всі учасники Віденського конгресу, які представляли свої держави, а також представники майбутніх держав-членів. Обрання надзвичайних членів здійснювалося шляхом голосування більшістю голосів делегатів держав-учасниць на конгресі [29].

У 1924 році МККП прийняла резолюцію на предмет п'яти питань, серед яких було формування інформаційних підрозділів, уповноважених на

систематизацію відомостей про прояви міжнародної злочинності; опрацювання уніфікованих механізмів доказування та запровадження процедур міжнародного розшуку правопорушників; заснування спеціалізованих підрозділів для дистанційної ідентифікації осіб; започаткування газети міжнародної поліції; розроблення комплексної програми запобігання, виявлення та протидії фальсифікації грошових знаків і документів. Того ж року поліція Відня почала друкувати поліцейських огляд "Міжнародна громадська безпека" ("*Internationale öffentliche Sicherheit*", "*International Police Review*"), метою якого було оперативне поінформування про розшук злочинців. Цей огляд виходив двічі на місяць німецькою, французькою, англійською та італійською мовами [29].

Друга сесія Конгресу відбулась у 1926 році у Відні, і в її ході було ухвалено 21-у резолюцію, які переважно стосувалися збору інформації про міжнародну злочинність та впровадження стандартів телеграфного зв'язку між поліцейськими службами різних країн. Під час конгресу в м. Берлін з 17 по 30 вересня 1926 року за участі 245-ти представників з різних держав основну увагу було приділено питанню екстрадиції та через чотири роки, в 1930 році, були розроблені принципи здійснення екстрадиції [29].

Через певний час, перешкодою діяльності МККП став початок Другої світової війни, під час якої офіційно не було проведено жодного поліцейського конгресу. А останній конгрес перед війною був проведений у 1938 році в Бухаресті, Румунія. По закінченню 1945-го року була створена група, до якої входили кримінолог зі Швеції, колишній представник МККП у Лізі Націй, криміналіст з Бельгії, керівник англійського Скотланд-Ярду, президент поліції міста Берн та директор французької Сюрте (*фр. Sûreté, "безпека"*). За їхніх зусиль було проведено перший повоєнний конгрес МККП у Бельгії у червні 1946 року. З політичних мотивів не було запрошено Союз Радянських Соціалістичних Республік, Італію, Іспанію, держави Балкан. Новою штаб-квартирою став Париж, Франція; Міністерство внутрішніх справ Франції посприяло видачі спеціального приміщення та взяло частину фінансових питань під свою відповідальність.

Також, на заміну старого Статуту МККП 1923 року були прийняті Тимчасові положення про цілі, завдання і принципи діяльності [29].

Фінальним етап у формуванні Інтерполу як організації стало укладення угоди з Францією про штаб-квартиру, в якій було офіційно підтверджено перетворення ІНТЕРПОЛУ з неурядової міжнародної організації в повноправну міжурядову. Восени 1989 року штаб-квартира ІНТЕРПОЛУ була переведена в Ліон, Франція [16].

Додатково, науковець В.Величко коротко характеризує історію розвитку та становлення МОКП як міжнародної міжурядової організації [18] :

а) “перший етап - з 1889 до 1914 рр., що характеризувався формуванням статусу як міжнародного утворення на етапі встановлення інтеграційних зв'язків між поліцейськими органами різних держав, переважно європейських”;

б) “другий етап - з 1923 до 1946 рр., відзначився ухваленням Статуту та створенням міждержавного утворення, що реалізувало свій статус як Міжнародна комісія кримінальної поліції зі штаб-квартирою у м. Відні”;

в) “третій етап - з 1946 до 1956 рр., окреслювався запровадженням у 1946 р. терміну "ІНТЕРПОЛ", а також оновленням нормативно-правових засад функціонування Комісії”;

г) “четвертий етап - з 1956 до 1989 рр., почався з ухвалення Статуту та зміни назви з МККП на “Міжнародна організація кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ”;

г) “п'ятий етап - з 1989 р. до наших днів - це про активізацію залучення більшої кількості держав, особливо з пострадянського простору, до міжнародної співпраці, а також виокремленням нових способів протидії транскордонній та транснаціональній злочинності”.

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що історія становлення ІНТЕРПОЛУ є логічним наслідком еволюції міждержавного співробітництва у сфері протидії злочинності, витоки якого сягають давніх форм екстрадиції та договірною врегулювання кримінально-правових питань. Інтенсифікація міжнародних економічних, соціальних і транспортних зв'язків на початку ХХ ст. об'єктивно зумовила транснаціоналізацію злочинності та актуалізувала потребу в

інституційній координації діяльності національних правоохоронних органів. Проведення міжнародних конгресів криміналістів, створення у 1923 році Міжнародної комісії кримінальної поліції та ухвалення її Статуту заклали організаційно-правові основи постійно діючої структури, спрямованої на забезпечення обміну інформацією та розвиток механізмів міжнародної взаємодії.

Подальша трансформація МККП, оновлення нормативних засад її діяльності після Другої світової війни та прийняття нового Статуту 1956 року завершили процес формування ІНТЕРПОЛУ як повноцінної міжурядової організації. Укладення угоди про штаб-квартиру з Францією та перенесення її до Ліона у 1989 році остаточно закріпили міжнародно-правовий статус ІНТЕРПОЛУ. Таким чином, становлення Організації відображає послідовний перехід від неформальної поліцейської кооперації до інституційно оформленої системи глобального співробітництва у сфері протидії та попередження злочинності.

2.2 Мандат та структура ІНТЕРПОЛУ

У сучасних умовах, коли злочинність остаточно нівелювала національні кордони, ефективна протидія транснаціональним та транскордонним загрозам стає неможливою без консолідації зусиль світової правоохоронної спільноти. Центральною ланкою в цій системі виступає ІНТЕРПОЛ - організація, що трансформувалась в платформу для оперативного обміну даними та координації розшукових заходів. Проте ефективність цієї взаємодії залежить від чіткості правових алгоритмів, закладених у фундаментальних засадах функціонування Організації.

Саме тому для розуміння природи міжнародного поліцейського співробітництва в рамках ІНТЕРПОЛУ першочерговим є аналіз мандата та інституційної побудови МОКП. Чітке окреслення меж компетенції ІНТЕРПОЛУ крізь призму статутних завдань, а також вивчення взаємодії між керівними органами та державами-членами, дозволяє з'ясувати як забезпечується баланс між

суверенітетом держав та необхідністю глобального правопорядку. Це створює необхідний теоретичний фундамент для подальшого розгляду практичних аспектів діяльності ІНТЕРПОЛУ.

Нормативною базою діяльності ІНТЕРПОЛУ є Статут 1956 року (далі - Статут), Регламент Виконавчого комітету 1994 року, Регламент Генеральної Асамблеї 1996 року, Статут Комісії з контролю файлів 2004 року, Правила обробки даних 2011 року та низка двосторонніх угод з іншими суб'єктами міжнародного права. Варто наголосити, що самі працівники ІНТЕРПОЛУ не можуть виконувати поліцейських функцій в кордонах держав-членів (наприклад, застосовувати зброю чи арештовувати особу). В свою чергу, вони лише скоординують та допомагають національним поліцейським органам під час виконання ними своїх обов'язків у межах міжнародного співробітництва. Нині до складу ІНТЕРПОЛУ входить 196-ть держав, більшість з яких походять з Африканського і Азіатського регіонів світу, та робочими мовами є англійська, іспанська, французька та арабська [21].

Відповідно до ст.2 Статуту, визначено дві головні цілі ІНТЕРПОЛУ, а саме: “забезпечувати та підтримувати найширшу взаємну допомогу між усіма органами кримінальної поліції в межах законодавства різних країн та в дусі Загальної декларації прав людини; створювати та розвивати всі інституції, які можуть ефективно сприяти попередженню та припиненню загальнокримінальних злочинів” [19].

Згідно зі ч.б ст.8 Статуту, визначення принципів організації є безпосередньою функцією Генеральної Асамблеї ІНТЕРПОЛУ [19]. Відтак, на сьогоднішній день можна виділити чотири основних принципи діяльності ІНТЕРПОЛУ - цілодобовий доступ до баз даних для правоохоронців зі всього світу, повага до національного суверенітету, нейтралітет та повага прав людини.

Як тлумачить зміст принципів науковець М. Тома, перший принцип зводиться до того, що всі держави-члени мають забезпечити пункти пропуску та патрульний персонал технічними засобами для користування банками даних ІНТЕРПОЛУ, ознакою яких є безперервний доступ для правоохоронців всього

світу. Принцип поваги до національного суверенітету полягає в тому, що Організація не має на меті замінити національні правоохоронні органи. Навпаки, МОКП здійснює все можливе аби надати підтримку правоохоронним органам на місцях через власні канали. Принцип нейтралітету випливає зі ст.3 Статуту, де зазначено, що Організації суворо заборонено здійснювати будь-яке втручання або діяльність політичного, військового, релігійного або расового характеру [19]. “Водночас, Інтерпол не бере участі в розслідуванні правопорушень, що підпадають під категорію злочинів лише за законами шаріату або є порушенням законів комуністичної партії. Недотримання принципу нейтралітету може призвести до серйозних наслідків, зокрема до скасування оголошення розшуку. Це стосується, наприклад, випадків переслідування державного діяча за політичну діяльність чи особи через її релігійні переконання” - зауважує науковець. Четвертий принцип є одним із визначальних і полягає в безумовному дотриманні основоположних прав і свобод людини. Він має становити засадничу основу не лише для діяльності ІНТЕРПОЛУ як міжнародної кримінальної поліцейської організації, але й для функціонування правоохоронних органів кожної держави. У межах МОКП встановлення факту порушення прав людини, так само як і недотримання принципу нейтралітету, є підставою для вилучення відповідної інформації з його баз даних. Зокрема, це може стосуватися видалення відомостей про розшук журналіста, переслідуваного за реалізацію права на свободу вираження поглядів [25].

Відповідно до теорії права міжнародних організацій, ІНТЕРПОЛ, як приклад міжнародної міждержавної організації, характеризується фактом наявності тих чи інших ознак, серед яких є обов'язкова наявність постійних органів. Згідно зі ст.5 Статуту, організаційна структура є децентралізованою та до неї входить Генеральна Асамблея, Виконавчий комітет, Генеральний секретаріат, Національні центральні бюро, Радники та Комісії з контролю файлів [19].

Згідно зі статтями 6-14 Статуту, найвищим органом є Генеральна Асамблея, яка складається з одного або декількох делегатів від кожної держави-учасниці, при цьому регламентується лише один керівник делегації. До повноважень ГА

належить визначення політики, спрямованої на досягнення цілей ІНТЕРПОЛУ; обрання осіб на посади відповідно до положень Статуту; ухвалення нормативно-правових актів та надання рекомендацій державам-членам з питань, що належать до сфери діяльності ІНТЕРПОЛУ. Також до його завдань входить визначення фінансової політики та розгляд і затвердження угод, які планується укласти з іншими міжнародними структурами. До того ж, сесії ГА, які тривають близько чотирьох днів, є щорічними, але на вимогу Виконавчого комітету можуть бути скликані й надзвичайні. Під час такої форми роботи, як сесія, можуть утворюватися спеціальні комітети для вирішення певного кола питань. На сесіях можуть бути присутні також і спостерігачі, їхній список обов'язково повинен бути схвалений урядом країни, на території якої проходить засідання ГА [19].

Держава-член ІНТЕРПОЛУ має право запросити ГА зібратися на сесію на своїй території. Виходячи з кількості отриманих запрошень, наприкінці кожної сесії ГА вибирає, де проходитиме зустріч в наступному році, а конкретна дата встановлюється з приймаючою державою та Президентом Організації після консультації з Генеральним секретарем. Більш ніж за чотири місяці до проведення сесії держави-члени отримують запрошення від приймаючої держави шляхом дипломатичних каналів та у формі циркуляра від Генерального секретаря. Право голосу на ГА належить тільки одному делегату від кожної держави-члена, а рішення приймаються простою більшістю голосів, за винятком тих, для прийняття яких відповідно до Статуту вимагається більшість у дві третини голосів. Нормативно-правові акти ГА у вигляді резолюцій з внутрішньо-організаційних та процедурних питань є юридично обов'язковими до виконання; а резолюції, адресовані поліцейським органам, мають рекомендаційний характер [19, 20].

Статті 15-24 Статуту вказують, що Виконавчий комітет складається з Президента Організації (очолює ВК), трьох Віцепрезидентів та дев'яти Делегатів, враховуючи принцип справедливого географічного представництва, тобто всі тринадцять членів вибираються з різних держав-членів. Важливо, що Президент та Віцепрезиденти мають представляти різні континенти. Делегати та Віцепрезиденти обираються строком на три роки, тоді як Президент - на чотири.

До обов'язків Виконавчого комітету входить: нагляд за виконанням рішень ГА; підготовка порядку денного на сесії ГА; подання на розгляд ГА програми роботи або проекти, які вважаються корисними; здійснення нагляду за діяльністю Генерального секретаря; виконання всіх повноважень, покладених на нього ГА. Більш того, ВК формує склад фінансового комітету, комітету по наркотикам, комітету з економічних та фінансових злочинів та комітету по комп'ютеризації і телекомунікації [19].

Виконавчий комітет може запропонувати зміни до Статуту Організації, ухвалює і переглядає Правила персоналу і правила знищення поліцейської інформації, яка зберігається у Генеральному секретаріаті. Він також пропонує на розгляд ГА кандидатуру Генерального секретаря. Виконавчий комітет проводить засідання не менше одного раз на рік, при цьому усі члени комітету діють саме як представники Організації, а не як представники своїх держав. Професійні обов'язки Президента Організації чітко прописані в Статуті, до них належить: головувати на засіданнях ГА та ВК і керувати дискусіями; забезпечувати відповідність діяльності Організації рішенням ГА та ВК; підтримувати, наскільки це можливо, прямий і постійний контакт з Генеральним секретарем Організації. Посада Президента є неоплачуваною, при цьому він зберігає за собою право на повну зайнятість у межах свого національного органу влади. Нині Президентом є представник з Французької Республіки - Лукас Філіпп, на 93-й Генеральній Асамблеї в Марокко в листопаді 2025 року і обійматиме посаду Президента до 2029 року [19, 20].

Генеральний секретаріат знаходиться у місті Ліон, Франція та складається з Генерального секретаря, адміністративно-технічного персоналу та представництв. Норми, що закріплені у статтях 25-30 Статуту, зазначають, що до компетенції Секретаріату належить наступне: впроваджувати рішення ГА та ВК; забезпечувати ефективне управління діяльністю ІНТЕРПОЛу; підтримувати контакти з національними та міжнародними установами, беручи до уваги, що питання, пов'язані з розшуком злочинців, мають бути опрацьовані через Національні центральні бюро; організовувати і виконувати роботу секретаріату під час сесій

ГА, ВК та будь-якого іншого органу Організації; розробляти проєкт програми роботи на наступний рік для розгляду та затвердження ГА та ВК; підтримувати, наскільки це можливо, безпосередній постійний зв'язок з Президентом Організації. Важливо підкреслити, що даний орган виступає як міжнародний центр боротьби з кримінальними злочинами, так і технічним та інформаційним. На прес-конференціях та брифінгах речником Організації є Генеральний секретар, який також очолює делегації ІНТЕРПОЛУ на міжнародних конференціях і зустрічах. Посаду Генерального секретаря було введено у 1932 році. Персона на посаду Генерального секретаря висувається ВК та затверджується ГА. Генеральний секретар має право дорадчого голосу на сесіях ГА та засіданнях ВК. Нинішнім Генеральним секретарем є Валдесі Уркіза з Федеративної Республіки Бразилія, призначений 92-ю сесією Генеральної Асамблеї, яка відбулася у Великій Британії у листопаді 2024 року [19, 20].

Адміністративний та технічний персонал утворюють директорати - правовий, стратегічного планування, фінансово-адміністративний, інформаційних систем і технологій та виконавчий. Правовий директорат забезпечує супровід діяльності Організації та надає консультації з питань міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності; розробляє проєкти актів та угод із державами та міжнародними організаціями; може здійснювати аналітичну й науково-дослідну роботу, готує до оприлюднення міжнародну кримінальну статистику. Директорат стратегічного планування функціонує як аналітичний підрозділ Генерального секретаріату та відповідає за стратегічне планування діяльності всієї Організації; здійснює технічне та організаційне забезпечення системи централізованого управління I-Link. Фінансово-адміністративний директорат здійснює адміністративне, кадрове, фінансове, матеріально-технічне та господарське забезпечення діяльності ІНТЕРПОЛУ; організовує підготовку сесій ГА, конференцій та прийомів офіційних делегацій; веде діловодство, включно з перекладом. Директорат інформаційних систем і технологій здійснює розробку, впровадження та експлуатацію телекомунікаційних та комп'ютерних систем, необхідних для функціонування ІНТЕРПОЛУ; забезпечує технічну підтримку

глобальної системи зв'язку I-24/7. Виконавчий директорат поліцейської співпраці є ключовим підрозділом Генерального секретаріату та забезпечує реалізацію поточної діяльності ІНТЕРПОЛУ у сфері міжнародної взаємодії правоохоронних органів держав-членів з метою координації спільних заходів у боротьбі зі злочинністю [23].

Більш того, МОКП має спеціальні представництва в Організації Африканського Союзу (далі - ОАС) в Аддис-Абебі, Європейському Союзі в Брюсселі та ООН у Нью-Йорку. Співпраця ІНТЕРПОЛУ та ОАС базується на Меморандумі “Про взаєморозуміння між Міжнародною організацією кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ та Комісії Африканського Союзу” від 2011 року (далі - Меморандум). Ст.5 Меморандуму передбачає, що з метою поглиблення інституційної взаємодії та зміцнення співробітництва між ІНТЕРПОЛОМ та ОАС, кожна зі сторін має право відкривати представницький офіс при іншій організації. Роль представництва ІНТЕРПОЛУ в ОАС полягає у підвищенні обізнаності Комісії Африканського союзу та її партнерів про можливості ІНТЕРПОЛУ у сфері правоохоронної діяльності, а також у визначенні сфер спільних інтересів, в яких дві організації можуть співпрацювати [21, 22].

Цілями представництва в ЄС є сприяння співпраці з Союзом у сферах, що стосуються правоохоронної діяльності, з метою забезпечення максимально ефективної міжнародної співпраці у сфері безпеки та боротьби зі злочинністю і тероризмом; залучення досвіду ІНТЕРПОЛУ до процесів формування політики та законодавчої діяльності ЄС з метою забезпечення того, щоб нові пропозиції сприяли розширенню та підвищенню ефективності міжнародного поліцейського співробітництва. Також, Організація взаємодіє з агентствами та інституціями ЄС, зокрема з Європейським поліцейським офісом (Європол), Європейською організацією з питань юстиції (Євроюст), Європейською прикордонною та береговою охороною (Фронтекс), Європейською Комісією, Європейською Радою, Європейським парламентом тощо. До прикладу, Європол та ІНТЕРПОЛ співпрацюють на основі операційної угоди від 2001 року [21].

Співпраця між ООН та ІНТЕРПОЛОМ започаткувалась в листопаді 2016 року, коли Генеральна Асамблея ООН одногосно прийняла Резолюцію 71/19, в якій визнала необхідність посилення координації та співпраці між двома організаціями, зокрема у боротьбі з тероризмом, транснаціональною злочинністю, кіберзлочинністю, корупцією та фінансовими злочинами, а також екологічними злочинами. Ця резолюція також закликає до посилення співпраці між ООН та ІНТЕРПОЛОМ з метою максимального використання доступних правоохоронних ресурсів ІНТЕРПОЛУ, що принесе користь міжнародному співтовариству в цілому. Ця резолюція була переглянута та одностайно прийнята ще чотири рази [21]:

а) як резолюція 73/11 2018 року, в якій було введено оперативну термінологію щодо ключових сфер співпраці, зокрема боротьби з тероризмом;

б) як резолюція 75/10 2020 року, з посиленням акцентом на кіберзлочинності, глобальних цілях правоохоронної діяльності та гендерній інтеграції в правоохоронній діяльності;

в) як резолюція 77/20 2022 року, що включає кілька нових формулювань, зокрема щодо глобальних програм МОКП у боротьбі зі злочинністю, нових і новітніх технологій, фінансових злочинів і корупції, злочинів проти культурної спадщини, глобального здоров'я та морської безпеки;

г) як резолюція 79/136 2024 року, в якій розширено фокус на сферах, орієнтованих на жертв, включаючи торгівлю людьми, злочини проти дітей, корупцію та ефективні стратегії управління кордонами.

Ключовою ланкою у активній та постійній комунікації між МОКП та кожною державою-членом виступають Національні центральні бюро. Для забезпечення такої співпраці кожна держава самостійно визначає орган, який буде виступати як Національне центральне бюро. Бюро, в свою чергу, здійснює взаємодію з різними установами держави (прокуратури, митниці, банки, суди, міграційні служби тощо); з органами інших держав, які виступають як Національні центральні бюро; з Генеральним секретаріатом Організації [19]. Автори монографії “Міжнародний розшук: теорія та практика”, зазначають, що

аналогів цього органу немає в структурах жодних інших міжнародних організаціях [24].

При виникненні наукових питань, члени Організації мають права звернутися до дорадчого органу - Радників. Радники призначаються ВК на три роки лише після затвердження такого рішення ГА. Радники обираються з осіб, які мають всесвітньо визнану репутацію в окремих сферах, що становлять інтерес для Організації [19].

Відповідальним органом у сфері забезпечення відповідності обробки персональних даних є Комісія з контролю файлів (далі - Комісія), яка є незалежним і неупередженим структурним елементом Організації. Комісія складається з двох палат, а саме: Палата запитів та Наглядово-консультативна Палата. Характерною особливістю цих Палат є входження до них осіб, які мають володіти кваліфікацією, необхідною для виконання покладених на них функцій - експерти із захисту даних, експерти з електронної обробки даних, юристи із досвідом міжнародного кримінального права (виступають головою в кожній Палаті), юристи з визнаним міжнародним досвідом у поліцейських справах, зокрема міжнародної поліцейської співпраці. Термін повноважень членів Комісії становить п'ять років з можливістю поновлення один раз на додатковий трирічний термін. Комісія не уповноважена проводити розслідування, зважувати докази, виносити рішення по суті справи, діяти стосовно національних файлів або процедур, надавати допомогу заявникам у питаннях імміграції та заявах про національну екстрадицію або визначати, чи може особа виїжджати за кордон без страху бути заарештованою [19, 21].

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що ІНТЕРПОЛ є міжурядовою інституцією координаційного типу, діяльність якої здійснюється виключно в межах повноважень, визначених внутрішніми актами. ІНТЕРПОЛ не наділений правом здійснювати оперативно-розшукові чи примусові заходи на території держав-членів, а його функції зводяться до інформаційного забезпечення, координації та сприяння міжнародній взаємодії національних правоохоронних органів. Статутні засади Організації перекликаються з

принципами міжнародного права, що допомагає забезпечувати співпрацю між державами та досягати поставлених завдань. МОКП функціонує за допомогою шести органів, де найвищим виступає Генеральна Асамблея, що характерно для сучасних міжнародних міжурядових організацій. Організаційну структуру ІНТЕРПОЛу не можна назвати ієрархічною, так як, до прикладу, Національні центральні бюро у державах-членах діють автономно, лише Генеральний Секретаріат координує їхню діяльність. Правову основу кожного органу становить Статут, який регламентує їхні функції, завдання та особливості членства в них. Отже, повноваження та організаційна структура свідчать про його самостійне і чітко визначене місце в системі міжнародної безпеки як універсального механізму поліцейської співпраці.

2.3 Інструменти співпраці національних правоохоронних органів в рамках ІНТЕРПОЛу

Сучасні глобалізаційні процеси створили безпрецедентні можливості для розвитку транснаціональної та транскордонної злочинності. У відповідь на ці виклики ІНТЕРПОЛ сформувався як універсальна платформа для координації міжнародних правоохоронних зусиль, що нині об'єднує 196-ть держав. Інструменти МОКП дозволяють національним правоохоронним органам миттєво обмінюватися критичною інформацією, спільно розслідувати злочини та координувати операції з затримання злочинців по всьому світу, фактично створюючи єдиний глобальний правоохоронний простір. Основне призначення ІНТЕРПОЛу - забезпечити інформаційний обмін між національними правоохоронними органами держав-членів з метою координації їх діяльності у боротьбі зі злочинністю. Тому, серед основних інструментів співпраці національних правоохоронних органів в рамках Організації слід виділити систему циркулярних оповіщень (циркуляри) і повідомлень (дифузій) та глобальні банки даних.

Для коректного сприйняття та розуміння інструментів співробітництва держав в рамках МОКП необхідно розмежовувати поняття “циркулярні оповіщення” та “повідомлення”, адже вони не є тотожними. Відповідно до ст.3 Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, “циркулярне оповіщення - запит про міжнародну співпрацю або про міжнародне попередження щодо загрози безпеці, особам чи майну, що надсилається до ІНТЕРПОЛу з обов'язковою реєстрацією в базах даних”, тоді як “повідомлення - запит про міжнародну співпрацю або про міжнародне попередження щодо загрози безпеці, особам чи майну, що не підлягає реєстрації в поліцейських базах даних ІНТЕРПОЛу” [31].

Одним із способів обміну інформацією між державами-членами є використання системи циркулярних оповіщень, що функціонує з 1946 року. Як зазначено на офіційному вебсайті ІНТЕРПОЛу, циркулярні оповіщення - це “міжнародні запити про співпрацю або попередження, що дозволяють національним поліціям обмінюватися важливою інформацією, пов'язаною зі злочинністю” [21].

Використання та функціонування циркулярів здійснюється на основі Правил обробки даних ІНТЕРПОЛу від 2011 року (далі - Правила), а саме статті 72-96, 103 II-го розділу. Міжнародні оповіщення виконують дві функції [33]:

а) забезпечують офіційне інформування правоохоронних органів держав-членів про осіб, які становлять інтерес для міжнародного співробітництва, способи та методи вчинення злочинів, невпізнані тіла;

б) циркулярні оповіщення містять формальне звернення компетентних органів держави-ініціатора до правоохоронних органів інших держав щодо здійснення процесуальних або розшукових дій (наприклад, встановити місце перебування особи чи ідентифікувати невпізнане тіло).

Нині існують такі типи циркулярних оповіщень, які відрізняються між собою кольором та призначенням [21]:

а) червоне оповіщення (*Red Notice*) - це запит до правоохоронних органів держав-членів з метою встановлення місцезнаходження особи та її тимчасового затримання до вирішення питання про екстрадицію, передачу чи здійснення іншої форми судового провадження;

б) жовте оповіщення (*Yellow Notice*) - це запит про допомогу у пошуку зниклих безвісти осіб, часто неповнолітніх;

в) синє оповіщення (*Blue Notice*) - це запит про збір додаткової інформації про ту чи іншу особу, її місцезнаходження або діяльність у зв'язку з кримінальним розслідуванням;

г) чорне оповіщення (*Black Notice*) - це запит щодо пошуку інформації про невпізнані тіла;

г) зелене оповіщення (*Green Notice*) - це попередження про злочинну діяльність особи, яка може становити потенційну загрозу громадській безпеці, зокрема у випадках повторюваної або системної протиправної поведінки;

д) помаранчеве оповіщення (*Orange Notice*) - це інформування про подію, особу, об'єкт або процес, що становлять серйозну та безпосередню загрозу громадській безпеці, з метою запобігання можливим тяжким наслідкам;

е) пурпурне оповіщення (*Purple Notice*) - це запит щодо способів вчинення злочинів, знарядь, пристроїв, а також методів переховування, які застосовуються злочинцями;

є) срібне оповіщення (*Silver Notice*) - це запит для виявлення, ідентифікації та відстеження активів, пов'язаних із злочинною діяльністю, з метою їх подальшого арешту або конфіскації відповідно до національного законодавства держав-членів (наразі оповіщення знаходиться у пілотному режимі);

ж) спеціальне оповіщення ІНТЕРПОЛ-Рада Безпеки ООН або "спеціальне біле оповіщення" (*INTERPOL–United Nations Security Council Special Notice*) - видається щодо для організацій та осіб, які є об'єктами санкційних комітетів Ради Безпеки ООН;

з) оповіщення про викрадені культурні цінності.

Циркулярні оповіщення, що видаються лише Генеральним секретаріатом на запит Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛУ країни-члена, доступні для ознайомлення іншими державами. Більш того, циркуляри можуть видаватися на запит міжнародних кримінальних трибуналів та Міжнародного кримінального суду для розшуку осіб, які вчинили злочин, що підпадають під їхню юрисдикцію. Однак, важливо зазначити, що вони доступні виключно національним правоохоронним органам та є закритими для громадськості. Проте, витяг з циркуляра може бути опублікований на офіційному вебсайті ІНТЕРПОЛУ, якщо держава, що подала запит, бажає попередити суспільство або звернутися до нього за допомогою. На протипагу таким міжнародним оповіщенням, що подані державами-членам МОКП, спеціальні циркулярні оповіщення Ради Безпеки ООН є публічними [21].

Щодо правил опублікування циркулярних оповіщень, то вони видаються лише в тому випадку, якщо вся інформація відповідає Статуту та Правилам. Ст. 76 Правил пояснює, що “Генеральний Секретаріат може не публікувати оповіщення від імені Організації, якщо: надані дані не відповідають вимогам умови публікації оповіщення; публікація оповіщення не представляє інтерес для цілей міжнародної поліцейської співпраці та публікація оповіщення може завдати шкоди інтересам Організації або її членам” [32]. На практиці, можна зазначити, що оповіщення, яке порушує ст.3 Статуту: “Організації суворо заборонено здійснювати будь-яке втручання або діяльність політичного, військового, релігійного або расового характеру”, не буде опубліковано [19].

Функціонування повідомлень (розповсюджень) здійснюється у відповідності до вже згаданих Правил, а саме статті 97-101 II-го розділу. Теоретично, повідомлення виконує такі самі функції, що і оповіщення та відповідає системі кольорового кодування (є червоні, жовті, сині, чорні, зелені, фіолетові та помаранчеві) [21]. Практично, повідомлення - інструмент оперативного обміну інформацією між правоохоронними органами держав-учасниць. У разі необхідності термінової передачі відомостей Національне центральне бюро ІНТЕРПОЛУ ініціює його направлення безпосередньо конкретній державі або

сукупності держав. Такий формат поінформування здійснюється без затвердження Генеральним секретаріатом, найголовніше, що повідомлення має відповідати вимогам Статуту та Правил [34]. Водночас, варто наголосити, що повідомлення не має обов'язкової юридичної сили, як міжнародне оповіщення, та його виконання напряму залежить від законодавства держави-отримувача та розсуду компетентних національних органів [35]. До прикладу, особа, стосовно якої було надіслано розповсюдження до певного переліку країн, може бути затримана в одній державі, проте бути недоторканою в іншій, де законодавство відрізняється.

Відтак, важливого значення набуває питання того, яким чином зазначені міжнародні підходи реалізуються на національному рівні, адже саме внутрішнє законодавство визначає правові механізми ініціювання міжнародного розшуку та порядок взаємодії з ІНТЕРПОЛОМ.

Щодо українського законодавства в цьому контексті, то наразі нормативно не визначено поняття “міжнародний розшук”. Р.Бараннік зазначає, що “міжнародний розшук - це розшукові, інформаційно-довідкові та інші заходи, що здійснюються НБЦ ІНТЕРПОЛУ на території України відповідно до норм міжнародного права та законодавства України з метою отримання відомостей про місцезнаходження безвісти зниклих осіб, особи невідомого трупа та виявлення і екстрадиції осіб, що переховуються від слідства чи суду” [60]. На думку Н.Ахтирської, міжнародний розшук - “розшукові дії, що проводяться за межами території, де було вчинено злочин та у них беруть участь мінімум дві держави. Провідну роль у міжнародному розшуку займає ІНТЕРПОЛ, адже завдяки системі поліцейського співробітництва дозволяється здійснювати пошук злочинців у широких масштабах. Однак, ІНТЕРПОЛ виконує лише координаційну роль, наголошуючи на необхідності укладання двосторонніх та багатосторонніх договорів про надання правової допомоги між державами” [61]. Позиція Н.Ахтирської видається обґрунтованою, адже науковиця зазначає про обов'язкову наявність хоча б двох держав для здійснення міжнародного розшуку та наголошує, що ІНТЕРПОЛ - це лише інфраструктура для сприяння міжнародній поліцейській співпраці, де взаємодіяти можуть навіть держави, що не уклали між собою

дипломатичних відносин. “Міжнародний розшук - оперативно-розшукові, інформаційно-довідкові, пошукові, адміністративно-перевірочні заходи комплексного характеру та слідчі і негласні слідчі дії, що виконуються за запитами уповноважених органів держав правоохоронними органами запитуваних держав та координуються Міжнародною організацією кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ з метою встановлення місцезнаходження осіб” - таке визначення наводиться в навчальному посібнику за авторства В.Басиста, В.Галаган, О.Калачова, Л. Максимів [62].

Узагальнюючи позиції науковців, можна констатувати, що міжнародний розшук особи - це діяльність комплексного характеру та реалізується шляхом поєднання національних процесуальних механізмів та міжнародного поліцейського співробітництва. Ключову роль у сприянні такій взаємодії відіграє ІНТЕРПОЛ, який виступає інфраструктурою для обміну поліцейською інформацією на міжнародному рівні.

Як зазначає А. Грицьків, міжнародний розшук особи, яка вчинила злочин починається з того, що поліцейський орган звертається до Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу у своїй державі із запитом розпочати міжнародний розшук особи, місце перебування якої невідоме. Для звернення до Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛу правоохоронні органи повинні надати детальну інформацію, зокрема: номер кримінального провадження, ким і коли воно було відкрито, прізвище слідчого, який веде справу, а також його контактний номер. Також необхідно описати обставини вчиненого злочину (або злочинів): місце, час, спосіб вчинення, правову кваліфікацію діяння, інформацію про інших можливих учасників. Стосовно особи, яку розшуковують, необхідно вказати всі відомі особисті дані, а саме:

- а) прізвище, ім'я, по батькові - як кирилицею, так і в латинській транслітерації;
- б) імена обох батьків - за можливості;
- в) точну дату та місце народження;
- г) громадянство і національність;

г) дані про національний і закордонний паспорти: їх номери, дати видачі та органи, що їх видали;

д) загальні прикмети (зокрема, ріст, тілобудова, колір волосся та очей);

е) особливі ознаки (наприклад, шрами, татуювання, відсутність частин тіла, носіння окулярів тощо);

є) функціональні характеристики - особливості ходи, заїкання, звички та інші індивідуальні риси особи.

Співробітник поліцейського органу також має мати на руках ордер (постанова чи інший національний еквівалент) на арешт (ув'язнення) особи або вирок суду про призначення йому покарання як позбавлення волі [38, 39]. Згодом, НЦБ ІНТЕРПОЛУ опрацьовує отриманий запит та додані до нього матеріали, а у разі необхідності запитує в ініціатора розшуку додаткові відомості. Після цього надсилається запит до Генерального Секретаріату ІНТЕРПОЛУ до штаб-квартири у Ліоні. Генеральний Секретаріат МОКП після отримання відповідних документів направляє їх до Комісії з контролю файлів, яка тимчасово фіксує інформацію про публікацію оповіщення в базі даних Організації [40].

Моментом оголошення особи в міжнародний розшук є саме прийняття Генеральним Секретаріатом ІНТЕРПОЛУ рішення - тобто циркулярного оповіщення, що відображається в інформаційній базі Організації [41]. При цьому особа вважається оголошеною в міжнародний розшук лише за наявності відповідних підтверджуючих документів - довідка, витяг із банків даних ІНТЕРПОЛУ або надсилання запиту про розшук та прийняття його до виконання іншою державою, яка не є членом Організації або надсилання запиту про розшук до іншої держави на підставі двосторонньої угоди [39].

Відповідно до ст. 281 Кримінально-процесуального кодексу України, “слідчий, прокурор оголошують розшук підозрюваного, якщо його місцезнаходження невідоме або він виїхав за межі України або перебуває на тимчасово окупованій території України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови належного повідомлення про такий виклик” [64]. Судова практика підтверджує вищезгадану думку, що оголошення особи в

міжнародний розшук починається саме з моменту публікації Генеральним Секретаріатом ІНТЕРПОЛУ відповідного циркуляра - зокрема червоної картки щодо міжнародного розшуку особи [75].

Ст. 1 розділу IV-го Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції - Інтерпол зазначає, що “публікація червоного оповіщення запитується за наступних умов [31]:

а) “вчинок особи кваліфікується як злочин відповідно до Кримінального кодексу України”;

б) “особу в законному порядку оголошено в розшук національними правоохоронними органами”;

в) “для притягнення до кримінальної відповідальності за злочин, що передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на максимальний строк не менше двох років”;

г) “для виконання вироку, яким ту чи іншу було особу засуджено в законному порядку до позбавлення волі на термін мінімум шість місяців, або якщо ще невідбута особою частина покарання становить не менше шести місяців”.

Можна дійти висновку, що національне законодавство України загалом узгоджується з міжнародними підходами до організації міжнародного розшуку та визначає чіткі процедурні механізми взаємодії з ІНТЕРПОЛОМ. Водночас практичне застосування цих механізмів відбувається у ширшому міжнародному контексті, де поряд з ефективністю функціонування системи виникають і певні ризики її неправомірного використання.

Саме тому доцільно звернути увагу не лише на нормативно-правові засади міжнародного розшуку, але й реальні випадки зловживання інструментами ІНТЕРПОЛУ, зокрема системою червоних оповіщень, що дозволяє краще оцінити існуючі проблеми цієї сфери.

Попри ефективно розроблений механізм використання міжнародних оповіщень і повідомлень та їхня результативність на практиці, існують випадки

зловживання системою червоних повідомлень з боку недемократичних режимів держав проти їх політичних опонентів, дисидентів, незалежних журналістів.

Один з таких випадків стався у серпні 2017 року в аеропорту Барселони, Іспанія, де було заарештовано поліцією Хамзу Ялчина (*Hamza Yalçın*). Х.Ялчин - журналіст турецько-шведського походження, який є політичним біженцем та перебуває у вигнанні у Швеції. Після спроби державного перевороту в Туреччині 2016 року, Х.Ялчин розкритикував Президента Реджепа Тайїпі Ердогана за негуманне ставлення до журналістів. Х.Ялчин був заарештований з метою екстрадиції на основі червоного оповіщення, виданого Туреччиною, за звинуваченнями у зв'язках з терористичним угрупованням [36]. Проте, відповідно до ст.33 Конвенції ООН про статус біженців 1951 року, "Договірним Сторонам забороняється висилати особу, яка має статус біженця, до країни, з яких вони прибули, якщо це буде загрожувати їхньому життю та свободі" [37]. У цьому зв'язку, уряд Іспанії не підтримав процес екстрадиції та за рішенням Верховного Суду Іспанії Х.Ялчина було звільнено з-під варти через 2 місяці [36].

Іншим прикладом може слугувати справа Їдіресі Айшана (*Yidiresi Aishan*) (також відомий як Ідріс Хасан) - уйгурський активіст, що проживав у Туреччині з 2012 року та допомагав іншим членам уйгурської громади у вигнанні збирати свідчення про порушення прав людини з боку уряду Китайської Народної Республіки по відношенню до народу уйгурів у автономному районі Сіньцзян, КНР. Після неодноразових арештів на території Туреччини, Ї.Айшан покинув територію Туреччини та вилетів до Касабланки, Королівство Марокко. Після прибуття до Марокко, Ї.Айшана заарештували в ніч з 19 на 20 липня 2021 року на підставі червоного оповіщення, виданого ІНТЕРПОЛом на прохання КНР за приналежність до терористичної організації [55].

На ці події відреагувало чимало правозахисних організацій, зокрема Amnesty International, міжнародна неурядова організація, що працює в сфері прав людини, зазначила, що "депортація І.Хасана до Китаю, де уйгури та інші етнічні меншини стикаються з жахливою кампанією масового інтернування, переслідувань та тортур, порушуватиме міжнародне право". Всесвітній

уйгурський конгрес, міжнародна організація, що представляє інтереси уйгурського народу, також зазначив, що марокканська влада має припинити будь-які процедури депортації І.Хасана до Китаю [54].

20 липня 2021 року І.Айшана передали до Національної бригади кримінальної поліції Марокко, де йому повідомили, що 13 березня 2017 року МОКП видала щодо нього червоне оповіщення на запит китайського уряду, який звинувачує його у приналежності до терористичної організації на підставі ст.120 Кримінального кодексу Китаю: “особа, яка організовує, очолює або бере активну участь у діяльності терористичної організації, карається позбавленням волі на строк не менше трьох років і не більше десяти років; інші учасники караються позбавленням волі на строк не більше трьох років, арештом або обмеженням свободи” [56]. Згодом, ІНТЕРПОЛ передивився видане щодо І.Айшана червоне оповіщення та 11 серпня 2021 року анулював за недотримання положень статей 2 і 3 Статуту ІНТЕРПОЛу та Правил обробки даних. 12 серпня 2021 року справа І.Айшана була передана до палати у кримінальних справах Касаційного суду для винесення рішення щодо запиту про екстрадицію” [55]. Рішення на користь КНР, тобто згода правоохоронних органів Марокко на екстрадицію, суперечила б міжнародним зобов'язанням Марокко, зокрема ст.3 Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 1984 року: "жодна держава-учасниця не повинна висилати, повертати або екстрадувати особу іншій державі, якщо є серйозні підстави вважати, що їй там може загрозувати застосування катувань" [57].

На рахунок зловживання системою червоних оповіщення відреагувала РЄ, прийнявши Резолюцію 2161 Парламентською Асамблеєю у 2017 році, “Зловживання системою ІНТЕРПОЛу: необхідність більш суворих правових гарантій” (*Abusive recourse to the Interpol system: the need for more stringent legal safeguards*), яка наголошує на фундаментальні засади діяльності ІНТЕРПОЛу [58]:

- а) ІНТЕРПОЛ - ефективний механізм у боротьбі зі злочинністю;
- б) червоні оповіщення, зокрема, використовуються для звернення за допомогою у пошуку та арешті осіб з метою екстрадиції;

в) ІНТЕРПОЛ функціонує в дусі Загальної декларації прав людини 1948 року та з повагою до прав тих осіб, на рахунок яких було видано червоне оповіщення.

Однак, Резолюція 2161 зазначає, що за останнє десятиліття значно зросла кількість червоних оповіщень, відповідно і випадки порушення прав людини на свободу, особисту недоторканність та справедливий суд. Також, Парламентська Асамблея РЄ в цьому документі констатувала факт того, що особи, щодо яких видані червоні оповіщення, не можуть успішно оскаржити їх у жодних національних чи міжнародних судах. Однак, цей імунітет допустимий лише за однієї умови - якщо всередині самої організації є ефективний спосіб оскаржити її рішення відповідно до чинних стандартів у сфері прав людини. Резолюцією 2161 РЄ закликає ІНТЕРПОЛ до реформування шляхом [58]:

а) періодичного перегляду червоних оповіщень, щоб забезпечити їх видалення, якщо вони не призвели до успішної екстрадиції особи протягом розумного строку;

б) особливо ретельно розглядати повторні запити на червоні оповіщення, що надходять від одного й того самого НЦБ держави-учасниці щодо однієї й тієї самої особи після того, як попередні запити були відхилені або видалені;

в) стягнення з НЦБ держав-учасниць, які подають велику кількість зловживальних запитів, додаткових бюджетних витрат, спричинених більш ретельним розглядом їхніх запитів та скарг, поданих проти їхніх запитів;

г) створення компенсаційного фонду для осіб, які стали жертвами зловживальних або іншим чином необґрунтованих червоних оповіщень, що фінансується державами-членами пропорційно до кількості необґрунтованих червоних оповіщень, що надходять від їхніх НЦБ;

г) збільшення кількості працівників Комісії з контролю файлів, зокрема шляхом забезпечення достатньої кількості персоналу, що володіє експертними знаннями у сферах прав людини та кримінального права і процесу.

Додатково, варто звернути увагу на дослідження, зроблене на запит Підкомітету з прав людини Європейського парламенту ЄС у 2019 році, під назвою

“Зловживання червоними оповіщеннями ІНТЕРПОЛУ та вплив на права людини – останні події” (*Misuse of Interpol’s Red Notices and impact on human rights – recent developments*). Відтак, дослідження зазначає про системні зловживання червоними оповіщеннями з боку держав проти правозахисників, журналістів, політичних опонентів, відповідно це призводить до порушення прав людини - незаконних арештів та обмеження свободи пересування. У цьому зв’язку, Європейський парламент звертає увагу Організації на необхідності реформування, пропонуючи власні ідеї: а саме притягувати НЦБ держав-учасниць до відповідальності за неправильне застосування правил та положень ІНТЕРПОЛУ; забезпечити доступ до незалежного оскарження рішень Комісії з контролю файлів. Це може бути омбудсмен або еквівалентний наглядовий орган, який розглядає будь-які скарги на Комісію та рекомендує зміни на основі моніторингу дотримання вимог [59].

“Поліції потрібні актуальні глобальні дані про злочинців для проведення успішних міжнародних розслідувань” - констатується на офіційній Інтернет-сторінці ІНТЕРПОЛУ [21]. Відтак, ще одним інструментом співпраці національних правоохоронних органів в рамках МОКП вважаються глобальні банки даних (бази даних). Ст.3 Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ від 2020 року, зазначає, що “банки даних ІНТЕРПОЛУ - це складова інформаційної системи Інтерполу, яка є сукупністю інформаційних ресурсів, що містять дані щодо осіб, предметів та/або подій, які обробляються Генеральним секретаріатом Інтерполу з метою забезпечення співробітництва правоохоронних органів” [31].

Загалом, на сьогоднішній час нараховується 19 баз даних різного напрямлення, зокрема про персональні дані та інформацію про кримінальне минуле осіб, щодо яких подається запит на міжнародне співробітництво поліції; відбитки пальців; ДНК-профілі; викрадені та підроблені документи; викрадені транспортні засоби, твори мистецтва; відстеження незаконної, втраченої або викраденої вогнепальної зброї; піратство на морі тощо [21]. Бази даних ІНТЕРПОЛУ мають особливу правову природу, оскільки не є результатом

класичного міжнародного договору, що встановлює юридично обов'язкові норми для держав. Їх функціонування ґрунтується на Статуті, Правилах та практиці міждержавної співпраці. Це підкреслює, що ІНТЕРПОЛ - міжнародна організація координаційного типу без наднаціональних повноважень, як до прикладу Європейський Союз.

В умовах глобальної цифровізації вищезгадані інструменти надають можливість державам-членам ІНТЕРПОЛу інтегруватися у єдиний інформаційний простір, що дозволяє скоординовано виконувати міжнародні зобов'язання, обмінюючись перевіреною інформацією в режимі реального часу, що суттєво скорочує час реагування на транснаціональні та транскордонні загрози. Практичним підтвердженням цих слів може слугувати випадок, який стався у 2018 році, де менш ніж за 48 годин за допомогою міжнародної поліцейської співпраці, було знайдено, ідентифіковано та заарештовано злочинця, який перебував у міжнародному розшуку за червоним оповіщенням Чеської Республіки після вбивства - громадянина Словаччини Крістіана Данева (*Kristian Danev*). Затримання в такий короткий термін відбулось за допомогою використання інформації з бази даних про розшук фізичних осіб [21].

Аналіз інструментів співпраці національних правоохоронних органів у рамках ІНТЕРПОЛу дозволяє стверджувати, що в умовах глобалізації та зростання рівня транснаціональної та транскордонної злочинності, універсальний характер ІНТЕРПОЛу створює необхідну платформу для подолання обмежень національних юрисдикцій та забезпечує формування єдиного глобального правоохоронного простору.

Було з'ясовано, що існує чітке розмежування між двома ключовими механізмами: системи циркулярних оповіщень та повідомлень (розповсюдження). Циркулярні оповіщення є офіційним універсальним запитом, що має найвищий рівень легітимації в межах ІНТЕРПОЛу. Натомість повідомлення - це інструмент двостороннього або регіонального рівня обміну інформацією, який дозволяє значно прискорити комунікацію між державами, хоча й не має обов'язкової юридичної сили та виконується згідно з внутрішнім законодавством

держави-отримувача. Класифікація кольорових оповіщень демонструє функціональну спеціалізацію ІНТЕРПОЛУ: від розшуку осіб (червоне, жовте, синє, чорне оповіщення) до пошуку активів (срібне оповіщення). На сьогодні, ця система є механізмом координації, що дозволяє державами миттєво реагувати на загрози та здійснювати міжнародні розслідування, як це було продемонстровано на прикладі ситуації Крістіана Данева.

Водночас, проведений аналіз практики застосування червоних оповіщень виявив серйозну проблему зловживання цим інструментом з боку недемократичних режимів. В межах ІНТЕРПОЛУ існує ризик переслідування політичних опонентів, дисидентів та незалежних журналістів за червоним оповіщенням з боку держав. Це, в свою чергу, суперечить ст.3 Статуту та нормам міжнародного права прав людини, зокрема ті, що закріплені в Конвенціях ООН 1951 року та 1984 року. На мою думку, це свідчить про наявність прогалин у системі контролю та фільтрації запитів, що потребують усунення.

Реакція міжнародних інституцій, зокрема Ради Європи та Європейського парламенту ЄС, підтверджують актуальність проблеми зловживання червоними циркулярами та окреслює напрями необхідних реформ, незважаючи на приналежність виданих документів Ради Європи та Європейського парламенту щодо цього явища до інструментів *soft law*.

Також, в умовах глобальної цифровізації важливим інструментом співпраці є використання глобальних банків даних, що забезпечують інтеграцію національних правоохоронних органів у єдиний інформаційний простір. Правова природа таких баз даних є специфічною, оскільки вони функціонують на підставі внутрішніх актів ІНТЕРПОЛУ, статутних повноважень та усталеної практики співробітництва. Це свідчить про координаційний характер діяльності Організації, який не має наднаціональних повноважень, забезпечуючи взаємодію держав через узгоджені механізми обміну інформацією. Значення глобальних банків даних полягає не лише у накопиченні інформації, а й у підвищенні швидкості реагування на кримінальні загрози, що особливо актуально в умовах кіберзлочинності та міжнародного тероризму.

РОЗДІЛ 3

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ - ІНТЕРПОЛ ТА УКРАЇНА

3.1 Національне центральне бюро ІНТЕРПОЛУ (НЦБ) в Україні: історія створення, завдання та правовий статус в структурі Національної поліції України

Як вже було проаналізовано вище, складовим елементом організаційної структури ІНТЕРПОЛУ є Національні центральні бюро у кожній державі-учасниці, та Україна не є виключенням. Саме через Національне центральне бюро ІНТЕРПОЛУ в Україні (далі - Укрбюро, НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні) забезпечується офіційна комунікація між правоохоронними органами держав, координація міжнародного розшуку та обмін оперативної інформацією у справах, що мають транскордонний та транснаціональний характер. В умовах зростання рівня злочинності, що виходить за кордони держав, роль Укрбюро набуває практичного значення як єдиного уповноваженого каналу взаємодії з іншими структурними органами ІНТЕРПОЛУ та іноземними компетентними органами. Виходячи з цього, слід проаналізувати історію створення НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні, визначити його завдання, функції та правовий статус в центральному органі виконавчої влади, що здійснює охорону прав і свобод людини та підтримує порядок і безпеку у суспільстві.

Перші спроби встановити контакт українських правоохоронних органів з закордонними колегами в рамках ІНТЕРПОЛУ відбулися ще за часів Української Радянської Соціалістичної Республіки (далі - УРСР) у 1990 році. Постановою Ради Міністрів Союзу Радянських Соціалістичних Республік (далі - СРСР) №338 від 7 квітня 1990 року "Про вступ СРСР до Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ" створено Національне центральне бюро Інтерполу в СРСР; вже у вересні 1990 року СРСР було прийняти в члени МОКП. Ідею самостійного членства УРСР в ІНТЕРПОЛі не вдалось реалізувати через відсутність

автономності та залежність української правоохоронної системи від Міністерства внутрішніх справ СРСР [42].

Після розпаду СРСР, українське державотворення характеризувалося становлення незалежної системи державного управління та налагодженням міжнародного співробітництва, зокрема у правоохоронній сфері, тому п.1 Постановою Кабінету Міністрів України №555 від 30 вересня 1992 року, Уряд звернувся до Генерального секретаріату ІНТЕРПОЛУ з проханням прийняти Україну до складу МОКП, а також п.2 необхідно було “виділити для сплати вступного та річного внесків ІНТЕРПОЛУ 328 700 швейцарських франків” [43].

Серед основних факторів, що послугували акселератором у процесі становлення та розбудови Укрбюро стали процес глобалізації міжнародних відносин, розширення інтеграції в світове товариство, впровадження модернізованих методів управління правоохоронними органами та їхнє реформування, імплементація міжнародно-правових норм в регулювання національно-правової системи, як виділяє І.Чуб в своїй роботі [44].

Зі вступом незалежної України до складу ІНТЕРПОЛУ на 61-й сесії Генеральної Асамблеї у 1992 році, п.1 Постанови Кабінету Міністрів України №220 від 25 березня 1993 року “Про Національне центральне бюро ІНТЕРПОЛУ” постановив, що “правоохоронні органи України взаємодіють з компетентними органами зарубіжних держав у сфері боротьби з транснаціональною злочинністю або з такою, що виходить за межі країни лише через НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні” [30]. П.1 ст.2 Закону України “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів” від 1993 року зазначає, що до правоохоронних органів належить “органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, та інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції” [45].

На етапі становлення України як суверенного суб'єкта міжнародного права, органом НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні виступало Міністерство внутрішніх справ України, при цьому змінюючи назву на "Робочий апарат НЦБ Інтерполу", "Укрбюро Інтерполу", "робочий апарат Укрбюро Інтерполу" та ін. [46]. Проте, після реформації державних органів, пп.32 п.4 Постанови Кабінету Міністрів "Про затвердження Положення про Національну поліцію" від 2015 року вніс правки до функціонування НЦБ Інтерполу, зазначаючи, що саме Національна поліція України виступає як представницький та виконавчий орган ІНТЕРПОЛУ в Україні [47]. У 2017 році наказом Національної поліції від 26.04.2017 №64, який вже втратив чинність, Робочий апарат Укрбюро ІНТЕРПОЛУ був реорганізований в Департамент ІНТЕРПОЛУ та Європолу Національної поліції України. У цьому ж 2017 році був створений Департамент міжнародного поліцейського співробітництва (далі - ДМПС) на базі ліквідованих Департаменту ІНТЕРПОЛУ та Європолу [48].

ДМПС є центральним органом управління в структурі Національної поліції та нормативною базою виконання обов'язків служить Статут Інтерполу 1956 року, Постанова Кабінету Міністрів України "Про вступ України до Інтерполу" від 1992 року, Постанова Кабінету Міністрів України "Про Національне центральне бюро Інтерполу" від 1993 року, Конституція України від 1996 року, Указ Президента України "Про представника Національного центрального бюро Інтерполу України у Міжнародній організації кримінальної поліції - Інтерпол" від 2004 року, Інструкція про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції - Інтерпол від 2020 року та інші національні та міжнародні правові акти.

Досліджуючи компетенцію НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні та виходячи з вищезгаданих документів та офіційної Інтернет-сторінки Національної поліції України, слід виокремити наступні завдання [50]:

- а) реалізація державної політики у сфері боротьби з транснаціональною злочинністю шляхом розробки та впровадження стратегій її протидії;
- б) офіційне представлення України в ІНТЕРПОЛі;

в) організація та підтримка взаємодії між підрозділами поліції та іншими державними органами України з компетентними структурами іноземних держав у межах боротьби зі злочинністю, використовуючи інструменти та ресурси МОКП; Укрбюро є відповідальним за взаємодію з дипломатичними місіями, міжнародними організаціями та неурядовими структурами для підвищення ефективності правоохоронної діяльності;

г) розробка та впровадження міжнародних правоохоронних ініціатив, наприклад проведення спільних навчань правоохоронців, обмін досвідом тощо.

На виконання покладених завдань, НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні має низку функцій, зокрема [49]:

а) забезпечення кооперації з іноземними правоохоронними органами шляхом участі у спільних операціях, обміну оперативною інформацією та виконанням міжнародних безпекових ініціатив;

б) надсилання до компетентних правоохоронних органів за кордоном запитів щодо необхідності проведення на території тієї чи іншої держави оперативно-розшукових заходів або тих, що дотичні до розслідування злочинів та вирішення правових питань. Наприклад, запит на збір доказів чи запит на перевірку фінансових операцій особи;

в) звернення до Генерального Секретаріату ІНТЕРПОЛУ з клопотанням щодо публікації міжнародного оповіщення;

г) координація процедури міжнародного розшуку підозрюваних чи обвинувачених (підсудних) осіб, а також осіб, які зникли безвісті.

Аналізуючи звіти про основні досягнення в період з 2022 року по 2024 рік, простежується перехід від теоретично визначених завдань та функції до їх практичної реалізації у діяльності НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні. Відтак, можна дійти висновку, що найінтенсивніше співробітництво України у цей період було здійснено з Федеративною Республікою Німеччиною, Чеською Республікою та Республікою Польщею. На мою думку, співпраця саме з цими державами може бути обґрунтована тим, що ці держави географічно, а отже і логістично близькі до території України. Також, як я вважаю, це може бути обґрунтовано зростанням

ризиків транснаціональної злочинності після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, а саме: масова активізація міграційних процесів з боку громадян України на території вищезгаданих держав та інтенсифікація транскордонних зв'язків створили об'єктивні умови для розвитку кримінальної діяльності (торгівля людьми, відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, незаконний обіг зброї тощо).

Ключовими напрямками діяльності НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні, за цей період, стали такі сфери як шахрайство, розшук транспортних засобів та грабіж, крадіжка. Додатково, за ці три роки до України було екстрадовано 121 особу, тоді як з України на територію іноземних держав - 99 осіб. В річних звітах описується в конкретно який спосіб Укрбюро виконав покладені на нього завдання, наприклад участь у робочій зустрічі, участь у сесіях ГА ІНТЕРПОЛУ, підвищення кваліфікації шляхом онлайн-навчання тощо [51, 52,53].

Також, неможливо не згадати про участь НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні в провідних міжнародних проєктах - "Міленіум" (*Millennium*), основне завдання якого є боротьба з особливо небезпечними злочинними угрупованнями та їх лідерами; "Гейгер" (*Geiger*), що покликаний протидіяти незаконному обігу радіоактивних матеріалів; "Артемід" (*Artemis*) - проєкт з аналітики незаконного обігу зброї в Європі. У 2024 році Україна приєдналась до числа 52-х держав-членів МОКП (а всього в Організації нараховується 196-ть держав), ставши учасницею пілотного проєкту щодо тестування срібного оповіщення (*Silver Notice*). Це, в свою чергу, стало ще одним кроком у боротьбі з корупцією та правопорушеннями у фінансовій сфері [76].

Також, на моє переконання, значним досягненням є те, що за результатами довготривалих дипломатичних зусиль та юридичного аналізу, Україна отримала технічний доступ для самостійного внесення викрадених культурних цінностей до глобальних банків даних. Як зазначає НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні, станом на середину лютого 2026 року до міжнародної бази вже внесено більше сотні об'єктів культурної цінності. Серед цих предметів значна частина викрадена саме на тимчасово окупованих територіях України - зокрема експонати з Херсонського

художнього музею ім. О.Шовкуненка. Наприклад, такі картини як "Пісня запорожців" І.Шульги та "Батьківщина художника" К.Костанді вже перебувають у глобальній базі даних ІНТЕРПОЛУ як викрадені [77]. Я вважаю, що можливість безпосереднього внесення даних про викрадені артефакти до глобальних баз даних стала для України ще одним вагомим інструментом у справі збереження культурної спадщини та водночас укріпила світову систему захисту від незаконного переміщення культурних цінностей.

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що представництво України в Міжнародній організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ здійснюється через Департамент міжнародного поліцейського співробітництва в складі Національної поліції України, що і є робочим апаратом Національного центрального бюро ІНТЕРПОЛУ в Україні. Правовий статус НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні складають його історія створення та розбудови, нормативне регулювання діяльності, закріплені завдання та функції для виконання цих завдань. Діяльність Укрбюро розпочалось на підставі входження України до складу МОКП у 1992 році, відтоді Україна постає на міжнародній арені як незалежний та вагомий актор у сфері протидії транскордонній та транснаціональній злочинності. Подальші реформи, зокрема передача функцій НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні до структури Національної поліції України та створення Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва, сформували сучасну організаційну модель діяльності Укрбюро, уповноваженого реалізовувати міжнародні зобов'язання України у правоохоронній сфері. Статистичні та практичні показники діяльності за 2022-2026 роки демонструють активне залучення НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні до глобального поліцейського співробітництва, незважаючи на воєнний стан та інші внутрішні і міжнародні виклики. Таким чином, НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні - ключовий інституційний механізм в сфері реалізації державної політики щодо міжнародного поліцейського співробітництва та орган, який забезпечує попередження та протидію злочинності в рамках світової архітектури безпеки.

3.2 Використання механізмів ІНТЕРПОЛУ для міжнародного розшуку осіб, причетних до воєнних злочинів в Україні

У сучасних умовах збройної агресії РФ проти України питання притягнення до відповідальності осіб, причетних до воєнних злочинів набуває особливої актуальності як на національному, так і на міжнародному рівні. Ефективне розслідування таких злочинів ускладнюється без належних механізмів міжнародного співробітництва. Саме через інструменти ІНТЕРПОЛУ, зокрема через систему циркулярних оповіщень, забезпечується встановлення місцезнаходження підозрюваних та подальший процес притягнення до відповідальності. Водночас специфіка воєнних злочинів, їх політико-правовий контекст, а також обмеження за Статутом щодо невтручання у справи воєнного та політичного характеру, зумовлюють низку теоретичних та практичних проблем і викликів. У цьому контексті особливої ваги набуває аналіз механізмів міжнародного розшуку осіб через ІНТЕРПОЛ з метою визначення їх можливостей застосування.

Зокрема, у березні 2022 року на Інтернет-сторінці ІНТЕРПОЛУ була опублікована офіційна заява Генерального Секретаря щодо війни в Україні, де було наголошено на нейтралітеті Організації як фундаментальному принципі діяльності та про запровадження додаткового контролю за повідомленнями, що надсилаються з НЦБ в РФ до ІНТЕРПОЛУ, для запобігання переслідування осіб, які беруть участь у збройному конфлікті в Україні. Додатково, у заяві було наголошено, що Статут не містить жодних положень про призупинення членства або виключення держави зі складу ІНТЕРПОЛУ [21]. З цього випливає, аби позбавити РФ права бути членом МОКП, перш за все, необхідно внести зміни до установчого акта. Ст.42 Статуту зазначає, що ініціатива зміни Статуту може належати або державі-учасниці або ВК. Процедура зміни Статуту наступна: “Генеральний секретар повідомляє Членам Організації про будь-які пропозиції стосовно внесення змін до Статуту не пізніше ніж за три місяці до їх подання на розгляд Генеральній Асамблеї. Усі зміни до Статуту затверджуються більшістю у дві третини голосів Членів Організації” [19].

Водночас, попри обмежений мандат МОКП та необхідність дотримання принципу нейтральності, питання міжнародної кримінальної відповідальності за діяння, вчинені під час збройних конфліктів, не втрачає своєї актуальності. Хоча ІНТЕРПОЛ не здійснює правову кваліфікацію таких діянь, інструменти Організації можуть використовуватися в межах міжнародного розшуку осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень. Саме тому подальший аналіз потребує звернення до міжнародно-правових норм, які характеризують воєнні злочини.

Міжнародно-правовими актами, які закріплюють воєнні злочини саме як вид кримінального діяння є Римський статут МКС 1998 року і Женевські Конвенції та Додаткові протоколи до Женевських конвенцій від 1949 року. Так, відповідно до ст. 8 Римського Статуту МКС, до воєнних злочинів, серед інших, відносяться [9]:

- а) “грубі порушення Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року”;
- б) “умисне вбивство”;
- в) “катування або нелюдське поводження, у тому числі біологічні експерименти”;
- г) “умисне заподіяння сильних страждань або тяжких тілесних ушкоджень чи шкоди здоров’ю”;
- г) “умисне позбавлення військовополоненого або іншої особи, що перебуває під захистом, права на справедливий і звичайний суд”;
- д) “незаконна депортація або переміщення чи незаконне позбавлення волі”;
- е) “умисне спрямування нападів на цивільні об’єкти, тобто об’єкти, що не є військовими цілями”.

Відтак, доповіддю Незалежної міжнародної комісії з розслідування порушень в Україні, що була створена відповідно до Резолюції 49/1 Ради з прав людини ООН у 2022 році, було визнано, що РФ скоює катування, жорстоке поводження та поранення осіб під особливим захистом та напади на цивільне населення, що прямо підпадає під перелік воєнних злочинів (п.2 ст.8 Римського статуту) [66]. Також, у 2023 році Палата попереднього розслідування II МКС видала ордер на арешт вищого політичного керівництва РФ - президента В. Путіна та

уповноваженої з прав людини М. Львової-Белової за відповідальність за воєнні злочини, що підпадають під дію Римського Статуту - незаконна депортація населення (дітей) та незаконне вивезення населення (дітей) з окупованих районів України до РФ. “На основі клопотань Прокурора від 22 лютого 2023 року Палата попереднього розслідування II Міжнародного Кримінального Суду дійшла висновку, що є обґрунтовані підстави вважати, що кожен підозрюваний несе відповідальність за воєнний злочин незаконної депортації населення та воєнний злочин незаконного вивезення населення з окупованих регіонів України до Російської Федерації, що заподіяли шкоду українським дітям” [68, 69]. І в цьому контексті, Резолюцією A/ES-11/L.16/Rev.1 Генеральної Асамблеї ООН від 2025 року, було визнано, що РФ скоює незаконну депортацію та незаконне переміщення українських дітей [65]. З цього випливає, що має місце міжнародно-правове встановлення фактів вчинення РФ діянь, які підпадають під кваліфікацію воєнних злочинів, що закріплені у Римському статуті. Відповідні висновки міжнародних інституцій свідчать про наявність підстав для притягнення винних осіб до відповідальності, зокрема в межах міжнародної кримінальної юстиції, а також підтверджують необхідність подальшого документування доказів і застосування процедур міжнародного розшуку щодо осіб, причетних до таких злочинів.

Як вже було згадано раніше, ст.3 Статуту прямо забороняє здійснювати втручання або діяльність політичного, військового, релігійного чи расового характеру [19]. Складність проблеми розшуку та притягнення до відповідальності осіб, що вчинили воєнні злочини на території України, полягає у тому, що “незважаючи на те, що воєнні злочини є тяжкими міжнародними злочинами і переслідування за їх вчинення належить до сфери інтересів світової спільноти, їх кваліфікація та розслідування з різних причин може сприйматися як втручання у військову та/або політичну діяльність, що прямо заборонено ст. 3 Статуту, яка визначає межі мандату ІНТЕРПОЛУ”. Нейтралітет Організації поширюється на військові правопорушення, а не воєнні злочини. Щодо воєнних злочинів, то ІНТЕРПОЛ підтримує у розслідуванні та переслідуванні осіб, які їх скоїли [63]. Враховуючи розвиток міжнародного гуманітарного права після Другої світової

війни, в діяльності ІНТЕРПОЛУ нині існує 3 прецедента, коли співробітництво національних правоохоронних органів в рамках МОКП було розширено, а також нормативно закріплено у зв'язку з необхідністю розслідування міжнародних злочинів [21]:

а) “Застосування статті 3 Статуту у контексті серйозних порушень міжнародного гуманітарного права” (Співпраця з Трибуналом для колишньої Югославії) - Резолюція AGN/63/RES/9 від 1994 року;

б) “Співпраця у розшук осіб, обвинувачених у серйозних порушеннях міжнародного гуманітарного права, скоєних у Руанді та сусідніх країнах у період з 1 жовтня 1990 року по 31 грудня 1994 року” - Резолюція AGN/66/RES/10 від 1997 року;

в) “Угода про співпрацю між Міжнародною організацією кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ та Спеціальним судом для Сьєрра-Леоне” - Резолюція AG-2003-RES-08 від 2003 року.

Діяльність Організації зосереджена на встановленні процедурних правил та умов використання своїх інструментів. Особливого значення в цьому контексті набувають рішення ГА ІНТЕРПОЛУ, які встановлюють рамки допустимості використання його механізмів, зокрема щодо окремих категорій кримінальних правопорушень. З огляду на це доцільним є звернення до окремого документа МОКП, який визначає умови, за яких Організація може опрацьовувати запити щодо осіб, причетних до вчинення міжнародних злочинів, тим самим конкретизуючи практичні аспекти реалізації міжнародного розшуку в межах своєї компетенції.

У 2010 році на 79-ій сесії Генеральній Асамблеї ІНТЕРПОЛУ було прийнято Резолюцію AG-2010-RES-10 на предмет міждержавної співпраці з запитами щодо геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів. Резолюція AG-2010-RES-10 зазначає, що існує три випадки коли ІНТЕРПОЛ може опрацьовувати запити на червоне оповіщення щодо осіб, причетних до вчинення геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів [74]:

а) запити, що подані міжнародними трибуналами, спеціальними судами чи МКС;

б) запити, що подані спеціально створеними органами Ради Безпеки ООН для розгляду тієї чи іншої ситуації;

в) запити від окремих держав-членів ІНТЕРПОЛУ щодо підозрюваних осіб, при умові, що держава, де ці особи мають громадянство, не заперечує цього факту [21].

З моєї точки зору, варіант подання МКС запиту до ІНТЕРПОЛУ є найбільш вірогідним у сучасних реаліях. Водночас, у 2024 році журналісти українського Інтернет-ЗМІ “Бабель” звернулись до МКС із питанням чи буде Суд звертатися до ІНТЕРПОЛУ, однак в Офісі прокурора МКС відповіли, що “не коментують питання щодо поточних розслідувань”.

Особливо важливим етапом розвитку співробітництва між ІНТЕРПОЛОМ та міжнародними судовими інституціями стало укладення Угоди про співпрацю між Офісом Прокурора МКС та ІНТЕРПОЛОМ у 2004 році. Ця угода передбачає, що сторони обмінюються інформацією та ІНТЕРПОЛ сприяє доступу Офісу Прокурора МКС до інформаційних баз даних ІНТЕРПОЛУ. У випадках видачі ордерів МКС на арешт підозрюваних осіб, механізми ІНТЕРПОЛУ можуть використовуватися для поширення інформації про таких осіб серед держав-членів Організації та сприяння їх затриманню [21].

Практика співпраці між МОКП та МКС має конкретні приклади. Так, у 2006 році ІНТЕРПОЛ вперше опублікував червоні оповіщення на підставі ордерів на арешт, виданих МКС щодо п’яти осіб, підозрюваних у вчиненні воєнних злочинів та злочинів проти людяності на півночі Уганди. Червоні оповіщення були розповсюджені серед усіх держав-членів ІНТЕРПОЛУ та містили запит на арешт та затримання осіб, якщо їх буде знайдено, до передачі до МКС [21].

Аналогічний механізм може бути застосований і в сучасних умовах, що також відповідає вищезгаданому у Резолюції AG-2010-RES-10 першому випадку. Припустимо, що МКС надсилає запит на публікацію червоних оповіщень щодо вищого політичного керівництва, та ці оповіщення надходять також і в НЦБ в РФ.

Тут важливо згадати, що ІНТЕРПОЛ, так само як і МКС, не має повноважень самостійно заарештовувати підозрюваних осіб, це відбувається завдяки національним правоохоронним органам. У 2020 році до конституції РФ були внесені правки, які закріпили пріоритет національного права над міжнародним. Відповідні зміни були внесені і в закон “Про безпеку”, де зазначено, що "рішення міждержавних органів, прийняті на підставі положень міжнародних договорів РФ в їх тлумаченні, що суперечить Конституції РФ, не підлягають виконанню в РФ" [73]. Додатково, у 2025 році в РФ були прийняті законодавчі зміни, відповідно до яких на території держави можуть не виконуватися рішення міжнародних кримінальних інституцій у випадках, якщо РФ не брала участі в їх створенні або не підписувала відповідних договорів [72]. На підставі цієї інформації, можна зробити припущення, що НЦБ в РФ утримується від належного виконання процедури червоного оповіщення, оскільки це також призведе до виникнення додаткових ризиків щодо подальшої участі РФ в МОКП. З іншого боку, для того аби вище політичне керівництво РФ було затримано за червоним повідомленням, воно має перебувати за межами території РФ. Однак, існують і проблеми реалізації ордерів МКС на арешт у зв'язку з політичними мотивами деяких держав-учасниць Римського статуту, що ухиляються виконувати зобов'язання перед Судом. Наприклад, візит президента РФ до Монголії, країни-учасниці Римського статуту, у 2024 році - де В. Путіна не було заарештовано та екстрадовано за воєнні злочини за ордером МКС.

Відтак, положення ст.3 Статуту та практика їх застосування свідчать про те, що діяльність ІНТЕРПОЛу у сфері міжнародного розшуку осіб, причетних до воєнних злочинів, здійснюється в умовах чітко визначених обмежень, пов'язаних із необхідністю дотримання принципу нейтралітету. Практика МОКП демонструє поступове розширення можливостей співробітництва у сфері переслідування осіб за вчинення міжнародних злочинів.

Воєнні злочини кваліфікуються як такі у ст. 438 Кримінального кодексу України, при цьому “караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років або від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням

волі, якщо спричинили загибель людини” [70]. Також, з вищенаведеного випливає, що для того, аби осіб, винних в вчиненні воєнних злочинів на території України притягнути до відповідальності, використовуючи систему міжнародних оповіщень ІНТЕРПОЛУ, їх має бути оголошено в міжнародний розшук.

В цьому контексті, важливо зазначити, що за інформацією тимчасово виконуючого обов’язки начальника ДМПС Національної поліції України Івана Гульпи “до лютого 2025 року запити України щодо воєнних злочинів не погоджувались Генеральним секретаріатом ІНТЕРПОЛУ, а можливості Резолюції AG-2010-RES-10 не застосовувались, як на запити України, так і інших держав” [71]. Тобто можна констатувати, що українські правоохоронні органи робили спроби притягнення винних осіб до відповідальності, використовуючи механізми співпраці ІНТЕРПОЛУ, однак ці запити були відхилені.

Проведений аналіз свідчить, що використання механізмів ІНТЕРПОЛУ для міжнародного розшуку осіб, причетних до воєнних злочинів в Україні, має міцне міжнародно-правове підґрунтя, однак стикається з істотними перешкодами як нормативного, так і правозастосовного характеру. Воєнні злочини, будучи закріпленими у ст.8 Римського статуту МКС та імплементованими до ст.438 Кримінального кодексу України, не підпадають під дію обмежень ст. 3 Статуту ІНТЕРПОЛУ, оскільки міжнародна практика (резолюції ГА ІНТЕРПОЛУ 1994, 1997, 2003 років) розмежовує поняття "військових правопорушень" та "воєнних злочинів", відносячи останні до сфери компетенції Організації.

Юридичною підставою для опрацювання запитів України є Резолюція AG-2010-RES-10, яка передбачає три випадки допустимості публікації червоних оповіщень щодо геноциду, злочинів проти людяності та воєнних злочинів. Україна, як держава-член ІНТЕРПОЛУ, має право ініціювати такі запити за умови дотримання національних процедур, передбачених ст.281 КПК України та Інструкцією про порядок використання інформаційної системи ІНТЕРПОЛУ. Водночас, до лютого 2025 року Генеральний секретаріат ІНТЕРПОЛУ фактично відмовляв Україні у погодженні таких запитів, що свідчить про існування

адміністративного бар'єру, який не ґрунтується на нормах Статуту чи згаданої Резолюції.

Окремою проблемою є неможливість виконання процедур червоного оповіщення на території Російської Федерації внаслідок змін до законодавства цієї держави, які закріпили пріоритет національного права над міжнародними зобов'язаннями та унеможливили виконання рішень міжнародних кримінальних інституцій. Водночас, сам факт публікації червоних оповіщень зберігає юридичне значення, оскільки створює правові підстави для затримання підозрюваних у разі їх перебування на території держав-членів ІНТЕРПОЛУ, які визнають юрисдикцію МКС або мають з Україною договори про правову допомогу.

Таким чином, механізми ІНТЕРПОЛУ є юридично доступним інструментом міжнародного розшуку осіб, причетних до воєнних злочинів в Україні, однак їх ефективність залежить від усунення неправомірних адміністративних перешкод з боку Генерального секретаріату ІНТЕРПОЛУ та політичної волі держав-членів виконувати взяті на себе зобов'язання у сфері міжнародного співробітництва.

ВИСНОВКИ

Під час виконання бакалаврської роботи була досягнута поставлена мета за допомогою вищенаведених завдань. Отже, за результатами проведеного дослідження можна констатувати такі висновки:

1. Доведено, що поняття "транснаціональний злочин" та "транскордонний злочин" є самостійними категоріями в міжнародному праві. Транснаціональний злочин, що нормативно закріплений у Палермській конвенції 2000 року, визначається за критерієм організаційної структури та охоплює діяльність, підготовку, виконання та наслідки якої пов'язані з територією різних держав. Транскордонний злочин фокусується на географічному чиннику - перетині державного кордону або вчинення правопорушення в державній прикордонній зоні. Визначено, що різниця між цими поняттями полягає в наступному: транснаціональні злочини завжди мають міжнародний характер, адже пов'язані із організованими злочинними групами чи мережами, тоді як транскордонні злочини можуть бути стихійними та не мати мережевої структури.
2. Підтверджено, що міжнародна правоохоронна взаємодія базується на загальновизнаному принципі міжнародного співробітництва, що закріплений у Статуті Організації Об'єднаних Націй 1945 року та Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй 1970 року. Визначено дві ключові форми його виразу: договірно-правова (багатосторонні конвенції та інші види міжнародних договорів) та інституційна (функціонування міжнародних організацій, зокрема Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ). Співпраця національних правоохоронних органів держав реалізується через систему взаємної допомоги, що є обов'язком держав у межах взятих на себе міжнародних зобов'язань.

3. У ході дослідження визначено, що становлення Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ було об'єктивною відповіддю міжнародної спільноти на виклики індустріалізації та зростання мобільності злочинності на межі ХІХ-ХХ століть. Виявлено, що процес інституціоналізації пройшов шлях від перших концептуальних ідей Міжнародного союзу кримінального права у 1889 році та практичних домовленостей Першого конгресу в Монако у 1914 році до створення Міжнародної комісії кримінальної поліції у 1923 році. Особливу увагу приділено етапам трансформації Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ у період після Другої світової війни, що завершилась прийняттям Статуту у 1956 році. Цей установчий документ остаточно визначив ІНТЕРПОЛ як міжурядову організацію універсального характеру з чітко окресленою правосуб'єктністю. Доведено, що перенесення штаб-квартири до м. Ліон у 1989 році та розширення членства до 196 держав свідчить про перетворення ІНТЕРПОЛу на універсальну платформу поліцейської співпраці. Еволюція Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ демонструє поступовий перехід від неформальної кооперації до регламентованої системи функціонування, що наразі ґрунтується на верховенстві права та дотримання прав людини.
4. Проведений аналіз статутних засад та інституційної побудови Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ дає підстави стверджувати, що ця організація є міжурядовою структурою координаційного типу, яка не має наднаціональних повноважень та не наділена правом самостійно здійснювати оперативно-розшукові та примусові заходи на території держав-членів. Однак, модель взаємодії органів МОКП з державами, в особі Національних центральних бюро, є унікальною, адже НЦБ не є інкорпорованими структурними одиницями чи територіальними підрозділами Організації. Тобто, на відміну від більшості міжнародних організацій, які створюють власні представництва або безпосередньо інтегровані структурні підрозділи на території держав, ІНТЕРПОЛ здійснює

взаємодію саме через НЦБ, що входять до системи національних правоохоронних органів і водночас виконують функцію офіційного каналу зв'язку з Організацією. Саме така інституційна архітектура зберігає суверенний контроль держав над усіма етапами міжнародної поліцейської співпраці: від прийняття рішення про направлення запиту до виконання отриманої інформації у межах національної юрисдикції. Компетенція ІНТЕРПОЛУ обмежується інформаційним забезпеченням, координацією та сприянням міжнародній взаємодії національних правоохоронних органів. Організаційна структура є децентралізованою та включає шість статутних органів, серед яких найвищим є Генеральна Асамблея, що відповідає загально визнаним підходам до побудови міжнародних міжурядових організацій. Статутні принципи діяльності ІНТЕРПОЛУ - зокрема повага до національного суверенітету та повага до прав людини - кореспондують з основними засадами міжнародного права.

5. Встановлено, що ключовими механізмами взаємодії держав-членів у рамках Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ є система циркулярних оповіщень і повідомлень та глобальні банки даних. При цьому циркуляри, які публікуються виключно Генеральним секретаріатом, мають найвищий рівень легітимації, тоді як повідомлення - інструмент оперативного двостороннього або регіонального обміну інформацією без обов'язкової реєстрації в банках даних ІНТЕРПОЛУ. Класифікація оповіщень за кольоровим кодом (червоне, жовте, синє, чорне, зелене, помаранчеве, пурпурне, срібне та спеціальне біле) демонструють функціональну спеціалізацію ІНТЕРПОЛУ - від пошуку місцезнаходження особи до виявлення активів, отриманих злочинним шляхом. Водночас, під час дослідження, було виявлено проблему зловживання червоними оповіщення з боку окремих держав у зв'язку з переслідуваннями політичних опонентів, журналістів та дисидентів, що суперечить ст.3 Статуту ІНТЕРПОЛУ 1956 року та міжнародним зобов'язанням у сфері прав людини. Акти міжнародних організацій, зокрема Резолюція 2161 Ради Європи та

дослідження “Зловживання червоними оповіщеннями ІНТЕРПОЛУ та вплив на права людини – останні події”, зроблене під егідою Європейського Парламенту, підтверджують актуальність цього питання та окреслює напрями необхідних реформ, зокрема посилення контролю за запитами, запровадження відповідальності національних центральних бюро в державах-членах та створення ефективного механізму оскарження рішень Комісії з контролю файлів. Слід виділити, що, на мою думку, міжнародний розшук - це комплекс оперативно-розшукових, інформаційно-довідкових, слідчих (у тому числі негласних) заходів, що здійснюються за запитами уповноважених органів України через НЦБ ІНТЕРПОЛУ на території двох або більше держав з метою встановлення місцезнаходження особи, яка переховується від органів досудового розслідування або суду, та забезпечення її подальшої екстрадиції або передачі в порядку міжнародної правової допомоги.

6. Історико-правовий аналіз свідчить, що Національне центральне бюро ІНТЕРПОЛУ в Україні створено після набуття Україною членства в Міжнародній організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ, що закріпило статус держави як самостійного суб'єкта у сфері міжнародного поліцейського співробітництва. Правовий статус НЦБ ІНТЕРПОЛУ в Україні в структурі центральних органів виконавчої влади зазнав еволюції: від робочого апарату в Міністерстві внутрішніх справ до Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва у складі Національної Поліції України. ДМПС є єдиним уповноваженим каналом комунікації між правоохоронними органами України та ІНТЕРПОЛОМ та іншими міжнародними організаціями, іноземними компетентними органами. Нормативно закріплені завдання НЦБІ в Україні включають реалізацію державної політики у сфері протидії транснаціональній злочинності, представництво України в ІНТЕРПОЛі, організацію міжнародного розшуку та обмін оперативною інформацією. Практична діяльність демонструє активну співпрацю з іншими державами в межах ІНТЕРПОЛУ, участь у

міжнародних проектах, приєднання до пілотного режиму срібного оповіщення та докладання дипломатичних зусиль, результатом яких стало отримання технічного доступу до самостійного внесення викрадених з території України культурних цінностей до глобальних банків даних ІНТЕРПОЛУ. Таким чином, НЦБІ в Україні підтверджує свою роль як інституційного механізму реалізації міжнародних зобов'язань України у правоохоронній сфері навіть в умовах воєнного стану.

7. Досліджено, що воєнні злочини за ст.438 Кримінального кодексу України підпадають під юрисдикцію Міжнародної організації кримінальної поліції - ІНТЕРПОЛ відповідно до Резолюції AG-2010-RES-10 2010 року, що дозволяє використання механізмів діяльності Організації у справах про геноцид, воєнні злочини та злочини проти людяності. Однак, існують перешкоди у процедурі міжнародного розшуку осіб, причетних до скоєння воєнних злочинів на території України. Серед них є адміністративний бар'єр з боку Генерального Секретаріату щодо погодження запитів від України та законодавча відмова Російської Федерації виконувати міжнародні ордери. Незважаючи на це, публікація червоних оповіщень на підставі ордерів Міжнародного кримінального суду залишається критично важливою для обмеження свободи пересування підозрюваних та обвинувачених осіб за межами Російської Федерації та їхньої подальшої ізоляції на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : станом на 15 лист. 2025 р. / Організація Об'єднаних Націй. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (дата звернення: 04.02.2026).
2. Bossard A. Transnational Crime and Criminal Law / A. Bossard. – Chicago : The Office of International Criminal Justice. The University of Illinois at Chicago, 1990. – 155 p.
3. Results of the Supplement to the Fourth United Nations Survey of Crime Trends and Operations of Criminal Justice Systems, on Transnational Crime Interim Report by the Secretariat (4 April 1995) / United Nations Office on Drugs and Crime. – URL: https://www.unodc.org/documents/congress/Previous_Congresses/9th_Congress_1995/017_ACONF.169.15.ADD.1_Interim_Report_Strengthening_the_Rule_of_Law.pdf (дата звернення: 05.02.2026).
4. Martin J.M. Multinational Crime. Terrorism. Espionage, Drug& Arms Trafficking / J.M. Martin, A.T. Romano. – London, 1992. – Vol. 9. – 162 p. – (Studies in Crime, Law and Justice).
5. Попко В. Природа транснаціонального злочину як категорія міжнародного кримінального права: теоретичний аспект / В. Попко // Національний юридичний журнал: теорія і практика. – 2019. – С. 137–141. – URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/4/part_1/30.pdf (дата звернення: 05.02.2026).
6. Леган І. М. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності : монографія / І. М. Леган. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – 328 с.
7. Паламарчук Г. Контрабанда – транснаціональний чи трансграничний злочин: визначення понять / Г. Паламарчук // Knowledge, education, law, management.

- 2020. – № 4 (32), vol. 2. – С. 104–108. – DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.2.20> .
8. Леган І. М. Транснаціональна злочинність, її різновиди та прояви: теоретико-методологічні аспекти / І. М. Леган // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. – 2021. – Т. 32(71), № 3. – С. 70–75.
9. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду : станом на 01 січ. 2025 р. / Міжнародний Кримінальний Суд. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 05.02.2026).
10. UN. General Assembly (25th sess.: 1970). Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations / United Nations Digital Library System. – URL: <https://digitallibrary.un.org/record/202170?v=pdf> (дата звернення: 06.02.2026).
11. Степаненко К. Принцип міжнародного співробітництва в сучасних міжнародних відносинах / К. Степаненко // Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». – 2023. – С. 602–606. – DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.93>.
12. Громовенко К. Принципи міжнародного права: концептуальні підходи до розуміння природи та класифікації / К. Громовенко, Я. Тицька // Актуальні питання юриспруденції. Правова позиція. – 2023. – № 1 (38). – С. 118–124. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-1.23>.
13. Леган І. Основні напрями й форми міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності / І. Леган // Актуальні проблеми держави і права. – 2021. – С. 89–93. – URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/93dceb2b-8473-4a27-b4e4-4f840c4ae84b/content> (дата звернення: 07.02.2026).
14. Зіняк Л. В. Міжнародно-правові засади військового співробітництва України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.11 / Зіняк Любомир Васильович ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. – Харків, 2015. – С. 10–13.

15. Семчук Ю. І. Правові засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження / Ю. І. Семчук [та ін.] // Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. – 2023. – № 38. – С. 175–183. – URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1282> (дата звернення: 07.02.2025).
16. Лешукова І. В. Історико-правовий огляд діяльності Інтерполу / І. В. Лешукова // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2001. – № Спец. вип. – С. 11–16.
17. Панишко Г. Змістова характеристика Міжнародної міжурядової організації кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ / Г. Панишко // Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. – URL: https://www.researchgate.net/publication/363268615_ZMISTOVA_HARAKTERISTIKA_MIZNARODNOI_MIZURADOVOI_ORGANIZACII_KRIMINALNOI_POLICII_-_INTERPOL (дата звернення: 08.02.2025).
18. Величко В. В. Історичні аспекти створення і становлення Інтерполу як міжнародної організації / В. В. Величко // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 101–106. – URL: <http://www.nbuu.gov.ua> (дата звернення: 08.02.2025).
19. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол : станом на 19 лют. 2026 р. / Інтерпол. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142#Text (дата звернення: 19.02.2026).
20. Культенко О. В. Інтерпол. Еволюція структури та діяльності : монографія / О. В. Культенко. – Кіровоград : РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2013. – 176 с.
21. INTERPOL – International Criminal Police Organization. – URL: <https://www.interpol.int/> (дата звернення: 20.02.2026).
22. Memorandum of Understanding between the AU and INTERPOL. – URL: <https://share.google/SLihT0lRfLar0ToaL> (дата звернення: 20.02.2026).
23. Грицишен Д. О. Механізм взаємодії з міжнародними правоохоронними організаціями у сфері запобігання та протидії економічній злочинності / Д.

- О. Грицишен // Економіка, управління та адміністрування. – 2020. – № 4(94). – С. 131–141. – DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2020-4\(94\)-131-141](https://doi.org/10.26642/ema-2020-4(94)-131-141).
24. Душейко О. Г. Міжнародний розшук: теорія і практика : монографія / О. Г. Душейко, В. А. Некрасов, В. Я. Мацюк, Д. О. Компанієць ; Державна податкова адміністрація України, Національний університет державної податкової служби України, Міністерство внутрішніх справ України, Луганський державний університет внутрішніх справ. – Київ : КНТ, 2006. – 168 с.
25. Toma M. G. Interpol as a tool to combat crime / M. G. Toma // Uzhhorod National University Herald. Series: Law. – 2025. – Т. 3, № 87. – С. 351–355. – DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.3.53>.
26. Паніотов Є. Правові й організаційно-тактичні основи взаємодії правоохоронних органів каналами Інтерполу / Є. Паніотов // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 9. – С. 167–170.
27. Головач А. Й. Становлення та розвиток інституту притулку в практиці стародавніх держав рабовласницького періоду / А. Й. Головач // Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право. – 2021. – Вип. 66. – С. 9–13. – DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.1>.
28. Бандурка О. М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції : наук.-практ. посібник / О. М. Бандурка. – Харків : Основа, 2003. – 324 с.
29. Старжинський В. С. Інтерпол. Міжнародна організація кримінальної поліції : навчальний посібник / В. С. Старжинський, С. В. Старжинський, П. В. Хотенець. – Харків : Бурун Книга, 2006. – 112 с.
30. Про Національне центральне бюро Інтерполу : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1993 р. № 220-93-п. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-п#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
31. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол : Наказ Міністерства внутрішніх справ

- України від 05.08.2020 р. № 549. – Офіційний вебпортал парламенту України.
– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text> (дата звернення: 24.02.2026).
32. INTERPOL's Rules on the Processing of Data / INTERPOL. – URL: <https://www.interpol.int/content/download/5694/file/INTERPOL%20Rules%20on%20the%20Processing%20of%20Data-EN.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).
33. Гаврилюк В. І. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України на напрямку протидії торгівлі людьми / В. І. Гаврилюк, В. І. Дубина, М. П. Данилюк. – URL: <https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/2/3/75892.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).
34. Yarovyi A. Difference Between an Interpol Red Notice and a Diffusion / A. Yarovyi // Human Rights Lawyers. – URL: <https://humanrights-lawyer.com/blog/what-is-the-difference-between-an-interpol-red-notice-and-a-diffusion/> (дата звернення: 26.02.2026).
35. Interpol Diffusion Notice – Wanted Person Information / Interpol. – URL: <https://interpollawfirm.com/services/diffusion/> (дата звернення: 26.02.2026).
36. San S. Transnational policing between national political regimes and human rights norms: The case of the Interpol Red Notice system / S. San // Theoretical criminology. – 2022. – С. 136248062211052. – DOI: <https://doi.org/10.1177/13624806221105280>
37. Конвенція про статус біженців: станом на 28 лют. 2026 р. / Організація Об'єднаних Націй. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#o170 (дата звернення: 28.02.2026).
38. Грицьків А. Міжнародний розшук осіб, що вчинили злочин: питання міжнародно-правової співпраці держав / А. Грицьків // Правові засади організації та здійснення публічної влади : збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції. – URL:

- https://ccu.gov.ua/sites/default/files/library/pravovi_zasady_organizaciyi_ta_zdiynennya_publichnoyi_vlady_2022.pdf#page=102 (дата звернення: 09.03.2026).
39. Погорецький А. Оголошення особи в розшук: проблемні питання / А. Погорецький, О. Старенький // Вісник кримінального судочинства. – 2018. – № 4. – URL: <https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/321/292> (дата звернення: 09.03.2026).
40. Процедура оголошення особи в міжнародний розшук: етапи та інсайди // Юридична газета – онлайн версія. – URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/procedura-ogoloshennya-osobi-v-mizhnarodniy-rozshuk-etapi-ta-insaydi.html> (дата звернення: 09.03.2026).
41. Перепьолкін С. Міжнародна організація кримінальної поліції – ІНТЕРПОЛ / С. Перепьолкін, Г. Кохан // Юридичний науковий електронний журнал. – 2020. – № 6. – URL: http://www.lsej.org.ua/6_2020/64.pdf (дата звернення: 09.03.2026).
42. Леган І. М. Інтерпол як центр міжнародного співробітництва держав щодо запобігання та протидії транснаціональній злочинності / І. М. Леган // Серія: Право. – 2019. – № 4. – URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/4_2019.pdf#page=242 (дата звернення: 16.03.2026).
43. Про вступ України до Інтерполу: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.10.1992 р. № 555-92-п. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-92-п#Text> (дата звернення: 16.03.2026).
44. Чуб І. Українське бюро ІНТЕРПОЛу як інституція протидії транснаціональній злочинності: правовий аспект / І. Чуб // Наукова періодика Каразінського університету. – URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/6620> (дата звернення: 16.03.2026).

45. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-12. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 16.03.2026).
46. Зуєв В. Інтерпол та Україна: нормативно-правові основи та сучасний стан співробітництва / В. Зуєв // Україна і світ. – 2023. – № 3. – URL: http://yurvisnyk.in.ua/v3_2023/22.pdf (дата звернення: 27.03.2025).
47. Про затвердження Положення про Національну поліцію : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 877-2015-п. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п#Text> (дата звернення: 16.03.2026).
48. Паніотов Є. Правовий статус Національного центрального бюро Інтерполу в структурі національної поліції України / Є. Паніотов // Підприємництво, господарство і право. – 2018. – № 6. – URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/6/35.pdf> (дата звернення: 16.03.2026).
49. Стріяшко Г. М. Функції департаменту міжнародного поліцейського співробітництва / Г. М. Стріяшко, А. В. Замрига // State and regions. Series: law. – 2024. – Т. 2, № 1. – С. 97–103. – DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338x-2024.1.2.17>.
50. Офіційний вебпортал Національної поліції України. – URL: <https://www.npu.gov.ua/> (дата звернення: 16.03.2026).
51. Довідка про основні результати службової діяльності Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у 2022 році. – Доступ до правди. – URL: https://dostup.org.ua/request/104660/response/372851/attach/3/01.2023.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення: 16.03.2026).
52. Довідка про основні результати службової діяльності Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у 2023 році. – Доступ до правди. – URL:

- https://dostup.org.ua/request/121732/response/394250/attach/2/2023.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення: 16.03.2026).
53. Результати діяльності Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у 2024 році. – Доступ до правди. – URL: https://dostup.org.ua/request/141151/response/428727/attach/3/2024.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення: 16.03.2026).
54. Rights Groups Call on Morocco to Not Extradite Uyghur Activist // Voice of America. – URL: https://www.voanews.com/a/africa_rights-groups-call-morocco-not-extradite-uyghur-activist/6208877.html (дата звернення: 17.03.2026).
55. Committee against Torture Decision adopted by the Committee under article 22 of the Convention, concerning communication No. 1111/2021 / The Office of the High Commissioner for Human Rights. – URL: <https://share.google/9NKGa2fK3wn4XefpX> (дата звернення: 17.03.2026).
56. Criminal law of the People's Republic of China / Permanent mission of the People's Republic of China to the United Nations and other international organizations in Vienna. – URL: <https://www.warnathgroup.com/wp-content/uploads/2015/03/China-Criminal-Cod e.pdf> (дата звернення: 17.03.2026).
57. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання : станом на 17 бер. 2026 р. / Організація Об'єднаних Націй. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text (дата звернення: 17.03.2026).
58. Резолюція 2161 (2017) Парламентської асамблеї Ради Європи «Зловживання системою Інтерполу: необхідність більш жорстких правових гарантій» / Рада Європи. – URL: <https://pace.coe.int/en/files/23714/html> (дата звернення: 18.03.2026).
59. Misuse of Interpol's Red Notices and impact on human rights – recent developments / European Parliament. – URL:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603472/EXPO_STU\(2019\)603472_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603472/EXPO_STU(2019)603472_EN.pdf) (дата звернення: 18.03.2026).

60. Бараннік Р. Кримінальний розшук поза територією держави: деякі термінологічні та організаційні питання його проведення / Р. Бараннік // Право України. – 2006. – № 5. – С. 136.
61. Ахтирська Н. М. Актуальні питання міжнародного розшуку у світлі судової практики / Н. М. Ахтирська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2019. – № 54. – С. 175–180.
62. Басиста І. В. Міжнародний розшук та видача особи, яка вчинила кримінальне правопорушення : навчальний посібник / І. В. Басиста, В. І. Галаган, О. М. Калачова, Л. В. Максимів. – Київ, 2016. – 277 с.
63. Таран О. Проблеми тлумачення та застосування статті 3 статуту Інтерполу / О. Таран, І. Виговський // Knowledge, education, law, management. – 2024. – № 7 (67). – URL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/13180> (дата звернення: 21.03.2026).
64. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2520> (дата звернення: 21.03.2026).
65. Return of Ukrainian children : revised draft resolution / United Nations General Assembly. – New York : United Nations, 2025. – 3 р. – URL: <https://docs.un.org/en/A/ES-11/L.16/Rev.1> (дата звернення: 23.03.2026).
66. Independent International Commission of Inquiry on Ukraine : note by the Secretary-General : документ A/77/533 / Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. – URL: <https://www.ohchr.org/en/documents/reports/a77533-independent-international-commission-inquiry-ukraine-note-secretary> (дата звернення: 23.03.2026).
67. Міжнародні організації : кредитно-модульний курс : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, Н. С. Логвінової. – 3-тє вид., перероб. та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 344 с.

68. Situation in Ukraine: ICC judges issue arrest warrants against Vladimir Vladimirovich Putin and Maria Alekseyevna Lvova-Belova / International Criminal Court. – 17 March 2023. – URL: <https://www.icc-cpi.int/news/situation-ukraine-icc-judges-issue-arrest-warrants-against-vladimir-vladimirovich-putin-and> (дата звернення: 26.03.2026).
69. Офіційний портал Верховної Ради України. – URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/259864.html (дата звернення: 26.03.2026).
70. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. – Офіційний вебпортал парламенту України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 29.03.2026).
71. Заочні суди щодо воєнних злочинців: яка ситуація з виконанням вироків та розшуком Інтерполу // Watchers. – 25 червня 2025. – URL: <https://watchers.media/articles/zaochni-sudy-shhodo-voyennyh-zlochynsiv-yaka-sytuatsiya-z-vykonannyam-vyrokiv-ta-rozshukom-interpolu/> (дата звернення: 29.03.2026).
72. РФ законодавчо закріпила відмову визнавати рішення міжнародних судів / Центр протидії дезінформації при РНБО України. – URL: <https://cpd.gov.ua/international-direction/yevropa/rf-zakonodavcho-zakripyla-vidmovu-vyznavaty-rishennya-mizhnarodnyh-sudiv/> (дата звернення: 30.03.2026).
73. Держдума визначила Конституцію РФ головною за міжнародне право // Укрінформ. – URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3125405-derzduma-viznacila-konstituciu-rf-golovnisou-za-miznarodne-pravo.html> (дата звернення: 30.03.2026).
74. Коваленко О. Російські воєнні злочинці спокійно подорожують світом, а Інтерпол не хоче їх розшукувати. Чому так і що із цим робити – пояснюємо / О. Коваленко, Д. Раєвський // Бабель. – 20 червня 2024. – URL: <https://babel.ua/texts/108282-rosiyski-voyenni-zlochinci-spokiynopodorozhuyut-s>

[vitom-a-interpol-ne-hoche-jih-rozshukuvati-chomu-tak-i-shcho-iz-cim-robitipoyasnyuyemo](#) (дата звернення: 01.04.2026).

75. Правові перешкоди притягнення до відповідальності за воєнні злочини в Україні. – URL: https://civilmplus.org/wp-content/uploads/2021/12/AttractGuiltyUKR_Alternative_MF.pdf (дата звернення: 01.04.2026).
76. Національне центральне бюро Інтерполу в Україні: 32 роки міжнародної співпраці та боротьби зі злочинністю / Національна поліція України. – URL: <https://npu.gov.ua/news/natsionalne-tsentralne-biuro-interpolu-v-ukraini-32-roky-mizhnarodnoi-spivpratsi-ta-borotby-zi-zlochynnistiu> (дата звернення: 14.04.2026).
77. Україна та INTERPOL розпочали практичний етап міжнародного розшуку викрадених окупантами з українських музеїв культурних цінностей / Головне управління Національної поліції в Чернівецькій області. – URL: <https://cv.npu.gov.ua/news/ukraina-ta-interpol-rozpochaly-praktychnyi-etap-mizhnarodnoho-rozshuku-vykradenykh-okupantamy-z-ukrainskykh-muzeiv-kulturnykh-tsinnostei> (дата звернення: 14.04.2026).